

มาตรฐานตลาด

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งยังมีหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน รวมทั้ง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ โดยจัดให้มีและควบคุมตลาด และกำหนดให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ ในการจัดตั้งและดูแล ตลาดกลาง รวมทั้งกำหนดให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงคุณภาพ ในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ โดยให้เป็นไปตามความพร้อม ความจำเป็น และความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในฐานะเป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการจัดบริการสาธารณะ ตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน เนื่องจากได้มีการยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้ตรากฎกระทรวง ว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำกับดูแลการดำเนิน กิจกรรมตลาดให้เป็นไปตามสภาพของท้องถิ่น สุขอนามัยและความปลอดภัยของประชาชน และการรักษาสภาพแวดล้อม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ปรับปรุงเอกสารมาตรฐานตลาด เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้เป็นคู่มือและแนวทางในการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรม ตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารมาตรฐานตลาดที่ปรับปรุง ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการสาธารณะ (การกำกับดูแล การดำเนินกิจกรรมตลาด) ให้แก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน รวมถึงองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นสามารถจะประเมินตนเองในการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมตลาดที่กำหนดในตัวชี้วัด (ขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนา) ตามเอกสารมาตรฐานตลาดได้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมา	๑
๑.๒ ขอบเขตของมาตรฐาน	๒
๑.๓ วัตถุประสงค์	๓
๑.๔ คำนียามศัพท์	๓
๑.๕ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๔
บทที่ ๒ ประเภทและลักษณะของตลาด	๕
๒.๑ ตลาดประเภทที่ ๑ (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร)	๕
๒.๒ ตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร)	๙
บทที่ ๓ การอนุญาตและการกำกับดูแลการดำเนินกิจการตลาด	๑๑
๓.๑ การอนุญาตจัดตั้งตลาด	๑๑
๓.๒ ผู้มีอำนาจอนุญาต	๑๑
๓.๓ การออกข้อกำหนดเพื่อการอนุญาตขอจัดตั้งและกำกับการดำเนินการตลาด	๑๒
๓.๔ การออกใบอนุญาต	๑๓
๓.๕ การขอต่อใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต	๑๔
๓.๖ การสั่งพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต	๑๖
๓.๗ ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๑๖
๓.๘ การกำหนดโทษ	๑๗
๓.๙ การเปรียบเทียบคดี	๑๘
๓.๑๐ การกำกับดูแลการดำเนินกิจการตลาด	๑๘
บทที่ ๔ ตัวชี้วัดมาตรฐานตลาด	๒๕
๔.๑ ตัวชี้วัดตลาดประเภทที่ ๑ (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร)	๒๕
๔.๒ ตัวชี้วัดตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร)	๒๘

สารบัญ

ภาคผนวก		หน้า
ภาคผนวก ก	กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑	๓๓
ภาคผนวก ข	กฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่นๆ พ.ศ. ๒๕๔๕	๔๕
ภาคผนวก ค	กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๙ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒	๕๑
ภาคผนวก ง	กระทรวง ฉบับที่ ๖๓ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒	๕๙
ภาคผนวก จ	ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อโรคติดต่ออันตราย	๖๕
ภาคผนวก ฉ	ตัวอย่างเทศบัญญัติว่าด้วยตลาด	๖๗
ภาคผนวก ช	ตัวอย่างข้อบัญญัติว่าด้วยตลาด	๘๓
ภาคผนวก ซ	แบบคำขอรับใบอนุญาตจัดตั้งตลาด ใบอนุญาตประกอบกิจการตลาด คำขอต่ออายุใบอนุญาตจัดตั้งตลาด	๙๙
ภาคผนวก ฌ	เกณฑ์การพิจารณาในการรับรองตลาดสด นำชื่อ	๑๐๙
ภาคผนวก ฎ	หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๙๑.๓/ว ๘๙ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๑๓
ภาคผนวก ฏ	หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๙๑.๓/ว ๖๘๙ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การพัฒนาตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร)	๑๑๕
ภาคผนวก ฎ	การล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาล	๑๓๓
ภาคผนวก ฐ	วิธีการล้างเขียงและแผงจำหน่ายอาหารในตลาดสด	๑๓๕
ภาคผนวก ท	ภาชนะใส่อาหาร	๑๓๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา

ตลาด ถือเป็นแหล่งรวมของสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค และเป็นศูนย์รวมของประชาชน ในการจับจ่ายซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า ไม่ว่าจะเป็นอาหารสด อาหารแห้ง เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ต่างๆ รวมถึงอาหารที่มีการแปรรูปปรุงสำเร็จ การจัดให้มีตลาด การควบคุมดูแล และสนับสนุนตลาด ของเอกชนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดถูกสุขลักษณะเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ

● พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๖๘ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

(๑๐) ให้มีตลาด ทำเทียบเรือและท่าข้าม

● พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

มาตรา ๕๑ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขต เทศบาล ดังต่อไปนี้

(๓) ให้มีตลาด ทำเทียบเรือและท่าข้าม

มาตรา ๕๔ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจกรรมใดๆ ในเขต เทศบาล ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีตลาด ทำเทียบเรือและท่าข้าม

มาตรา ๕๖ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(๖) จัดให้มีและควบคุมตลาด ทำเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

● พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๔๕ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การ บริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๘) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การ บริหารส่วนจังหวัดและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

ให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นสมควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ

(๘) จัดให้มีท่าเทียบเรือ ท่าข้าม ที่จอดรถ และตลาด

● พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(๓) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(๑๗) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของตลาดโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๖ มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พิจารณากำหนดแนวทางและดำเนินการปรับปรุงตลาดสดต่างๆ ของรัฐ ทั้งตลาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตลาดขององค์การตลาดเพื่อการเกษตร ตลอดจนกำหนดแนวทางการควบคุมดูแลและสนับสนุนตลาดของเอกชน ให้มีการปรับปรุงเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและถูกสุขลักษณะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมดูแลการประกอบกิจการตลาด โดยให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดท้องถิ่นเพื่อใช้ในการควบคุมกำกับกิจการตลาดในเขตรับผิดชอบ ให้ถูกสุขลักษณะ

๑.๒ ขอบเขตของมาตรฐาน

มาตรฐานตลาดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาปรับปรุงและควบคุมการดำเนินกิจการตลาดทั้งของเอกชนและของตนเอง เพื่อให้ตลาดในท้องถิ่นไทยมีมาตรฐาน ถูกสุขลักษณะ สะอาดและปลอดภัยเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน ผู้ใช้บริการ รวมทั้งนำเสนอตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาปรับปรุงและกำกับดูแลการดำเนินกิจการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน

๑.๓ วัตถุประสงค์

๑.๓.๑ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นคู่มือและแนวทางในการจัดให้มีและควบคุมการประกอบกิจการตลาด ตลอดจนการดำเนินงานด้านการปรับปรุงตลาดเพื่อให้มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐาน

๑.๓.๒ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการจากตลาดที่ถูกสุขลักษณะเพื่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๑.๓.๓ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีตัวชี้วัด (ขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนา) ในการควบคุมการประกอบกิจการตลาดและสามารถประเมินตนเองในเบื้องต้นได้

๑.๔ คำนิยามศัพท์

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดคำนิยามไว้ ดังนี้

ตลาด หมายความว่า สถานที่ซึ่งปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภท สัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้ว หรือของเสียง่าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัดไว้สำหรับให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นประจำหรือเป็นครั้งคราวหรือตามวันที่กำหนด

เจ้าพนักงานสาธารณสุข หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อกำหนดของท้องถิ่น หมายความว่า ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ หรือข้อบังคับซึ่งตราขึ้นโดยราชการส่วนท้องถิ่น

เจ้าพนักงานท้องถิ่น หมายความว่า

(๑) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๒) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล

(๓) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

(๕) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา

(๖) หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

๑.๕ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ๑.๕.๑ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๑.๕.๒ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๑.๕.๓ กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๑.๕.๔ กฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่นๆ พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๑.๕.๕ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๙ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๑.๕.๖ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๓ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

บทที่ ๒

ประเภทและลักษณะของตลาด

ตลาดเป็นสถานที่ที่มีคนมาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากทั้งผู้ขายของ ผู้ช่วยขายของ ผู้ส่งสินค้า และผู้ซื้อสินค้า และเป็นแหล่งที่มีการประกอบกิจกรรมต่างๆ มากมาย จึงเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดของเสีย และมลพิษจำนวนมาก เช่น ขยะ น้ำเสีย กลิ่นเหม็น เสียงดัง ค้นจากการประกอบอาหาร ฯลฯ ตลาดที่ไม่มีระบบการควบคุมดูแลและกำจัดของเสียเหล่านี้ดีพอจะทำให้เกิดผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน ประกอบกับตลาดส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนจึงทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากตลาดมีจำนวนมาก กฎหมายจึงได้มีการแบ่งตลาดออกเป็นประเภทต่างๆ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบและควบคุมตลาดแต่ละประเภท

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้จำแนกตลาดออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

- ตลาดประเภทที่ ๑ ได้แก่ ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร
- ตลาดประเภทที่ ๒ ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร

ที่ตั้งของตลาด ต้องอยู่ห่างไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร จากแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษ ของเสีย โรงฆ่าสัตว์ แหล่งโสโครก ที่กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย เว้นแต่จะมีวิธีป้องกันซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นชอบแล้ว

๒.๑ ตลาดประเภทที่ ๑ (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร)

กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดลักษณะของตลาดประเภทที่ ๑ ดังนี้

๒.๑.๑ พื้นที่ดินตลาด ต้องมีส่วนประกอบของสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่

- (๑) อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของ
- (๒) ที่ขนถ่ายสินค้า
- (๓) ห้องส้วม
- (๔) ที่ปัสสาวะ
- (๕) อ่างล้างมือ
- (๖) ที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย
- (๗) ที่จอดยานพาหนะ

๒.๑.๒ อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของ ต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และสุขลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) มีถนนรอบอาคารตลาดกว้างไม่น้อยกว่า ๔ เมตร และมีทางเข้าออกบริเวณตลาดกว้างไม่น้อยกว่า ๔ เมตร อย่างน้อยหนึ่งทาง ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มาใช้บริการในตลาดและผู้ขายของในการขนส่งสินค้า การรักษาความสะอาด และเก็บขนขยะออกจากตลาด รวมถึงประโยชน์ที่จะทำให้รถดับเพลิงสามารถเข้าไปดับเพลิงกรณีเกิดอัคคีภัย

(๒) ตัวอาคารทำด้วยวัสดุถาวร มั่นคง และแข็งแรง เพื่อความปลอดภัยในการใช้สอย ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

(๓) หลังคาสร้างด้วยวัสดุทนไฟ และแข็งแรงทนทาน ความสูงของหลังคาต้องมีความเหมาะสมกับการระบายอากาศของตลาดนั้น เพราะจะเป็นการช่วยระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ สำหรับอาคารตลาดที่มีการระบายอากาศโดยใช้พัดลมดูดอากาศ หรือกรณีเป็นอาคารปิดอาจติดตั้งเครื่องปรับอากาศ

(๔) พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง ไม่ดูดซึมน้ำ เรียบ ล้างทำความสะอาดง่าย ไม่มีน้ำขัง และไม่ลื่น เพราะหากพื้นตลาดไม่เรียบหรือขรุขระเป็นหลุมบ่อ จะทำให้มีน้ำขัง เป็นแหล่งสะสมความสกปรก และทำความสะอาดได้ยาก

(๕) ทางเดินภายในอาคารมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒ เมตร เพื่อประโยชน์ในการสัญจรของประชาชนที่เข้ามาซื้อสินค้าในตลาด รวมถึงใช้ในการขนส่งสินค้าเข้าออกไปตามแผงจำหน่ายสินค้าต่างๆ ได้โดยสะดวกและช่วยให้แผงจำหน่ายสินค้าไม่อัดจนเกินไป

(๖) เครื่องกันหรือสิ่งกีดขวางทำด้วยวัสดุถาวร และแข็งแรง สามารถป้องกันสัตว์ เช่น สุนัข มิให้เข้าไปในตลาด ทั้งนี้ควรนำเครื่องกันหรือสิ่งกีดขวางปิดทางเข้า-ออกตลาดเป็นประจำ หลังจากตลาดปิดบริการ

(๗) มีการระบายอากาศภายในตลาดเพียงพอ เหมาะสม และไม่มีกลิ่นเหม็นอับ

ข้อเสนอแนะ กรณีที่จัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ ในการก่อสร้างตลาดต้องคำนึงถึงทิศทางลม การระบายอากาศภายในตลาดควรมีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่อาคารตลาด แผงจำหน่ายสินค้าที่มีการใช้เตาในการปรุงอาหารควรตั้งอยู่ในที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี ในกรณีที่ไม่มีอาจจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติได้ ให้จัดให้มีการระบายอากาศโดยใช้อุปกรณ์ช่วยในการระบายอากาศ เช่น พัดลมดูดอากาศ โดยอุปกรณ์ระบายอากาศต้องทำงานตลอดเวลา ในระหว่างที่ตลาดเปิดบริการ การนำอากาศภายนอกเข้า และการระบายอากาศทั้งดังกล่าว ต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

(๘) ความเข้มของแสงสว่างในอาคารตลาดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ลักซ์

ข้อเสนอแนะ ในการตรวจสอบความเข้มของแสงสว่างในอาคารตลาดว่าเพียงพอหรือไม่ ทำได้โดยใช้เครื่องมือวัดความเข้มแสงสว่าง สำหรับตลาดที่เปิดให้บริการเวลากลางคืนควรจัดให้มีระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรองสำหรับกรณีฉุกเฉิน แยกเป็นอิสระจากระบบที่ใช้อยู่ตามปกติ และสามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติเมื่อระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าปกติหยุดทำงาน

(๙) แผงจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ มีความลาดเอียง และ ทำความสะอาดง่าย มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑.๕ ตารางเมตร และมีทางเข้าออกสะดวก โดยมีที่นั่งสำหรับผู้ขายของแยกต่างหากจากแผง การที่กำหนดให้แผงจำหน่ายสินค้าต้องมีความลาดเอียงเพื่อป้องกันน้ำขังอยู่บนแผง แล้วการกำหนดความสูงของแผง เพื่อป้องกันสิ่งสกปรกจากพื้นกระเด็นขึ้นมาปนเปื้อนกับสินค้าบนแผง

(๑๐) น้ำประปาหรือน้ำสะอาดแบบระบบท่ออย่างเพียงพอสำหรับล้างสินค้าหรือ ล้างมือ ทั้งนี้ ต้องวางท่อในลักษณะที่ปลอดภัย ไม่เกิดการปนเปื้อนจากน้ำโสโครก ไม่ติดหรือทับกับท่อ ระบายน้ำเสียหรือสิ่งปฏิกูล โดย

(ก) มีที่ล้างอาหารสดอย่างน้อย ๑ จุด และในแต่ละจุดจะต้องมีก๊อกน้ำ ไม่น้อยกว่า ๓ ก๊อก กรณีที่มีแผงจำหน่ายอาหารสดตั้งแต่ ๓๐ แผงขึ้นไป ต้องจัดให้มีที่ล้างอาหารสด ๑ จุด ต่อจำนวนแผงจำหน่ายอาหารสดทุก ๓๐ แผง เศษของ ๓๐ แผง ถ้าเกิน ๑๕ แผง ให้ถือเป็น ๓๐ แผง

(ข) มีก๊อกน้ำประจำแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ และ แผงจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จ

(ค) มีที่เก็บสำรองน้ำในปริมาณเพียงพอและสะดวกต่อการใช้ กรณีที่มีแผงจำหน่ายอาหารสดตั้งแต่ ๕๐ แผงขึ้นไป ต้องจัดให้มีน้ำสำรองอย่างน้อย ๕ ลูกบาศก์เมตร ต่อจำนวน แผงจำหน่ายอาหารสดทุก ๑๐๐ แผง เศษของ ๑๐๐ แผง ถ้าเกิน ๕๐ แผง ให้ถือเป็น ๑๐๐ แผง

(๑๑) ระบบบำบัดน้ำเสียหรือน้ำทิ้ง และทางระบายน้ำตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ให้มีตะแกรงดักมูลฝอยและบ่อดักไขมันด้วย

ข้อแนะนำ ในการก่อสร้างทางระบายน้ำควรวางตามแนวตรงที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยต้องมีส่วนลาดเอียงไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๒๐๐ หรือต้องมีส่วนลาดเอียงเพียงพอให้น้ำไหลเร็วไม่ต่ำกว่า ๖๐ เซนติเมตรต่อวินาที ขนาดของทางระบายน้ำต้องมีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำเสียของตลาด แต่ต้องมีความกว้างภายในที่ขอบบนสุดไม่น้อยกว่า ๑๐ เซนติเมตร

(๑๒) ติดตั้งระบบการป้องกันอัคคีภัย ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ทั้งนี้ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๙ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดให้อาคารตลาดต้องติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถืออย่างน้อย ๑ เครื่อง

- โฟมเคมี ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า ๑๐ ลิตร
- ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า ๔ กิโลกรัม
- ผงเคมีแห้ง ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า ๔ กิโลกรัม
- เฮลอน (HALON ๑๒๑๑) ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า ๔ กิโลกรัม

โดยเลือกติดตั้งเครื่องดับเพลิงตามประเภทของวัสดุที่มีในแต่ละชั้นของอาคารตลาด และให้ติดตั้ง จำนวน ๑ เครื่อง ต่อพื้นที่อาคารไม่เกิน ๑,๐๐๐ ตารางเมตร ทุกกระชั้นไม่เกิน ๔๕ เมตร แต่ต้อง

ไม่น้อยกว่าชั้นละ ๑ เครื่อง และต้องติดตั้งให้ส่วนบนสุดของตัวเครื่องสูงจากระดับพื้นอาคารไม่เกิน ๑.๕๐ เมตร มีคำแนะนำการใช้ติดตั้งอยู่ในที่สามารถอ่านได้ และสามารถนำไปใช้งานได้โดยสะดวก รวมทั้งต้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา (เอกสารภาคผนวก ค)

๒.๑.๓ ที่ขนถ่ายสินค้า ต้องจัดให้มีที่ขนถ่ายสินค้าตั้งอยู่ในบริเวณหนึ่งบริเวณใดโดยเฉพาะ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขนถ่ายสินค้าในแต่ละวัน และสะดวกต่อการขนถ่ายสินค้าและการรักษาความสะอาด

ข้อแนะนำ ที่ขนถ่ายสินค้าควรอยู่ใกล้กับตัวอาคารตลาดเพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้าเข้าตลาด และไม่ควรให้มีการตั้งแผงขายสินค้ากีดขวางการขนถ่ายสินค้า พื้นบริเวณที่ขนถ่ายสินค้าควรทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบ เพื่อสะดวกในการทำความสะดวก

๒.๑.๔ ห้องส้วม ที่ถ่ายปัสสาวะและอ่างล้างมือ ต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือ ตามแบบและจำนวนที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร (กฎกระทรวงฉบับที่ ๖๓ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒) และตั้งอยู่ในที่เหมาะสมนอกตัวอาคารตลาด หรือในกรณีที่อยู่ในอาคารตลาดต้องแยกเป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ มีผนังกัน โดยไม่ให้มีประตูเปิดสู่บริเวณจำหน่ายอาหารโดยตรง (เอกสารภาคผนวก ง)

๒.๑.๕ ที่รวบรวมมูลฝอย ต้องจัดให้มีที่เก็บรวบรวมหรือรองรับมูลฝอย ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ตั้งอยู่นอกตัวอาคารตลาดและอยู่ในพื้นที่ที่รถเก็บขนมูลฝอยเข้าออกได้สะดวก มีการปกปิดและป้องกันไม่ให้สัตว์เข้าไปคุ้ยเขี่ย ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นชอบว่าเหมาะสมกับตลาดนั้น

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดให้ตลาดมีที่รองรับมูลฝอย โดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) ผนังต้องทำด้วยวัสดุถาวรและทนไฟ
- (๒) พื้นผิวภายในต้องเรียบและกันน้ำซึม
- (๓) ต้องมีการป้องกันกลิ่นและน้ำฝน
- (๔) ต้องมีการระบายน้ำเสียจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย
- (๕) ต้องมีการระบายอากาศและป้องกันน้ำเข้า
- (๖) ต้องมีความจุไม่น้อยกว่า ๑.๒ ลิตรต่อพื้นที่ของอาคารหนึ่งตารางเมตร
- (๗) ต้องจัดไว้ในที่สามารถขนย้ายขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลได้โดยสะดวก และต้องมีระยะห่างจากสถานที่ประกอบอาหารและสถานที่เก็บอาหารไม่น้อยกว่า ๔ เมตร แต่ถ้าที่รองรับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีขนาดความจุเกินกว่า ๓ ลูกบาศก์เมตร ต้องมีระยะห่างจากสถานที่ดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร

มีระยะห่างจากสถานที่ประกอบอาหารและสถานที่เก็บอาหารไม่น้อยกว่า ๔ เมตร แต่ถ้าที่รองรับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีขนาดความจุเกินกว่า ๓ ลูกบาศก์เมตร ต้องมีระยะห่างจากสถานที่ดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร

๒.๑.๖ ที่จอดยานพาหนะ ต้องจัดให้มีอย่างเหมาะสมตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาใช้บริการในตลาด และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยบริเวณ

รอบตลาด ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาด้านการจราจร ส่วนในการกำหนดลักษณะขนาดของที่จอดรถนั้น กฎกระทรวงได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำหนดตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่ของตลาด จำนวนรถที่เข้ามาใช้บริการในตลาด ซึ่งถ้าตลาดมีพื้นที่จำกัดก็อาจกำหนดให้สร้างเป็นอาคารที่จอดรถ หรือถ้าตลาดมีพื้นที่มากก็สามารถสร้างเป็นลานที่จอดรถได้

๒.๒ ตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร)

กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดลักษณะของตลาดประเภทที่ ๒ ดังนี้

๒.๒.๑ พื้นที่ตลาด ต้องจัดให้มี

- (๑) สถานที่สำหรับผู้ขายของ
- (๒) ห้องส้วม
- (๓) ที่ปัสสาวะ
- (๔) อ่างล้างมือ
- (๕) ที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย

๒.๒.๒ สถานที่สำหรับผู้ขายของ ต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และสุขลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑) ทางเดินภายในตลาดมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒ เมตร
- (๒) บริเวณสำหรับผู้ขายของประเภทอาหารสดต้องจัดให้เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นพื้นเรียบ แข็งแรง ไม่ลื่น สามารถล้างทำความสะอาดได้ง่าย และไม่มีน้ำขัง เช่น พื้นคอนกรีต พื้นปูด้วยคอนกรีตสำเร็จ หรือพื้นลาดด้วยยางแอสฟัลต์
- (๓) แผงจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทำด้วยวัสดุแข็งแรงที่มีผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร และอาจเป็นแบบพับเก็บได้
- (๔) น้ำประปาหรือน้ำสะอาดอย่างเพียงพอ และจัดให้มีที่ล้างทำความสะอาดอาหารและภาชนะในบริเวณแผงจำหน่ายอาหารสด แผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ และแผงจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จ
- (๕) ทางระบายน้ำจากจุดที่มีที่ล้าง โดยเป็นรางแบบเปิด ทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ มีความลาดเอียงให้สามารถระบายน้ำได้สะดวก มีตะแกรงดักมูลฝอยก่อนระบายน้ำออกสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำสาธารณะ และไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนข้างเคียง ในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขอาจกำหนดให้มีบ่อตกไขมันหรือบ่อพักน้ำเสีย ก่อนระบายน้ำออกสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำสาธารณะก็ได้

ข้อแนะนำ ควรจัดให้มีทางระบายน้ำรอบตลาด การก่อสร้างทางระบายน้ำควรวางตามแนวตรงที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยต้องมีส่วนลาดเอียงไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๒๐๐ หรือต้องมีส่วนลาดเอียงเพียงพอให้น้ำไหลเร็ว ไม่ต่ำกว่า ๖๐ เซนติเมตร/วินาที ขนาดของทางระบายน้ำต้องมีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำเสียของตลาด

(บ) กรณีที่มีโครงสร้างเฉพาะเสาและหลังคา โครงเหล็กคลุมผ้าใบ เต็นท์ รั่มหรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ต้องอยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรง

๒.๒.๓ ห้องส้วม ที่ถ่ายปัสสาวะและอ่างล้างมือ ต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะ และอ่างล้างมือตามจำนวนและหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข และตั้งอยู่ในที่เหมาะสมนอกสถานที่ขายของ เว้นแต่จะจัดให้มีส้วมเคลื่อนที่ ส้วมสาธารณะ ส้วมเอกชนหรือส้วมของหน่วยงานราชการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้ ให้มีระยะห่างจากตลาดไม่เกิน ๕๐ เมตร

๒.๒.๔ ที่รวบรวมมูลฝอย ต้องจัดให้มีที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอยอย่างเพียงพอที่จะรองรับปริมาณมูลฝอยในแต่ละวัน และมีลักษณะเหมาะสมตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

เนื่องจากตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร) การรักษามาตรฐานคุณภาพ ความสะอาดและสุขลักษณะทำได้ยาก และมีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนมากกว่าตลาดประเภทที่ ๑ (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร) รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนายกระดับมาตรฐานคุณภาพตลาดทุกประเภท เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ โดยได้มีความพยายามดำเนินการทั้งทางกฎหมายและการส่งเสริมการปฏิบัติ ดังนี้

๑. มาตรการทางกฎหมาย

๑.๑ บังคับการปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ กับตลาดในเขตเทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

สำหรับตลาดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล กฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดให้เป็นไปตามข้อกำหนดขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจัดทำข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลโดยให้คำนึงถึงสภาพของท้องถิ่น สุขอนามัยของประชาชน การรักษาสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลอาจนำหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางได้

๑.๒ กำหนดหลักเกณฑ์ในการยกระดับตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร) โดยให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นที่เห็นว่าตลาดประเภทที่ ๒ ที่ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นตลาดประเภทที่ ๑ ได้ สามารถพิจารณาร่วมกับผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งตลาดดังกล่าว กำหนดแผนการพัฒนาปรับปรุงตลาดประเภทที่ ๒ นั้นให้เป็นตลาดประเภทที่ ๑ ตามกฎกระทรวงดังกล่าวได้

๒. มาตรการการส่งเสริมการปฏิบัติได้ดำเนินโครงการ “ตลาดสด นำซื้อ” เพื่อพัฒนายกระดับตลาดประเภทที่ ๑ (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร) โดยมีเกณฑ์ชี้วัดเพื่อการประเมินคุณภาพของตลาด ส่วนตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร) ได้มีการจัดทำโครงการ “ตลาดนัด นำซื้อ” เพื่อพัฒนามาตรฐานและยกระดับไปสู่การประเมินเป็นตลาดประเภทที่ ๑ (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร)

บทที่ ๓

การอนุญาตและการกำกับดูแลการดำเนินกิจการตลาด

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตจัดตั้งตลาด และออกข้อกำหนดท้องถิ่นเพื่อการกำกับดูแลตลาดในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๓.๑ การอนุญาตจัดตั้งตลาด

๓.๑.๑ ที่ตั้งของตลาดต้องอยู่ห่างจากแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษ ของเสีย โรงเลี้ยงสัตว์ แหล่งโสโครก ที่กำจัดขยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร เว้นแต่จะมีวิธีการป้องกันซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ให้ความเห็นชอบแล้ว

๓.๑.๒ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินกิจการตลาดในที่หรือทางสาธารณะเว้นแต่จะเป็นการดำเนินการของราชการส่วนท้องถิ่นเอง ที่ไม่ก่อผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๓.๑.๓ การขออนุญาตจัดตั้งตลาด

(๑) ตลาดประเภทที่ ๑ ผู้ขออนุญาตต้องยื่นแบบแปลนและแผนผังบริเวณที่ตั้งของอาคารตลาด และอาคารส่วนประกอบอื่นๆ ของตลาด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาก่อนทำการก่อสร้างอาคารตลาด เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) ตลาดประเภทที่ ๒ เนื่องจากเป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร การขออนุญาตจัดตั้งให้ผู้ขออนุญาตจัดตั้งตลาดยื่นแผนผังบริเวณที่ตั้งของแผงขายสินค้า ห้องส้วม ที่ถ่ายปัสสาวะ อ่างล้างมือ และที่รวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาเพื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะได้แนะนำการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของแผงขายสินค้า ห้องส้วม ที่ถ่ายปัสสาวะ อ่างล้างมือ และที่รวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๒ ผู้มีอำนาจอนุญาต

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๔ ได้กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะจัดตั้งและประกอบกิจการตลาดทุกประเภทต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ที่ตลาดตั้งอยู่ ได้แก่

- ในเขตเทศบาลต้องขออนุญาตต่อนายกเทศมนตรี

- ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลต้องขออนุญาตต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้มาตรา ๓๔ ยังบัญญัติถึงกรณีที่จะมีการเปลี่ยนแปลง ขยายหรือลดสถานที่หรือบริเวณที่ใช้เป็นตลาดภายหลังจากที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดแล้วจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเท่านั้น

สำหรับหน่วยงานราชการอันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรของรัฐที่ได้จัดตั้งตลาดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตจัดตั้งตลาดต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่ในการดำเนินกิจการตลาดจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือข้อกำหนดของท้องถิ่นเช่นเดียวกับผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งตลาด และกฎหมายได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำหนดเงื่อนไขเป็นหนังสือเพื่อให้หน่วยราชการที่จัดตั้งตลาดปฏิบัติเป็นการเฉพาะราย

๓.๓ การออกข้อกำหนดเพื่อการอนุญาตขอจัดตั้งและกำกับการดำเนินการตลาด

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำกับดูแลตลาด และออกข้อกำหนดของท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการขออนุญาต และการออกใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดในเรื่องต่อไปนี้

- (๑) การกำหนดที่ตั้ง เนื้อที่ แพนผังและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างและสุขลักษณะ
- (๒) การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสถานที่ การวางสิ่งของและการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการตลาด
- (๓) การกำหนดเวลาเปิดและปิดตลาด
- (๔) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญ และการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ

กรณีตลาดในเขตเทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

สำหรับสุขลักษณะของตลาดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามข้อกำหนดขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้คำนึงถึงสภาพของท้องถิ่น สุขอนามัยของประชาชน และการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลอาจนำหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นแนวทางในการออกข้อกำหนดได้

๓.๔ การออกใบอนุญาต

การออกใบอนุญาต มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับแบบคำขอรับใบอนุญาตจัดตั้งตลาด พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานจากผู้ยื่นคำขอ และตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของเอกสาร ดังนี้

- แบบคำขอรับใบอนุญาต
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน / ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- ใบอนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ใบทะเบียนพาณิชย์ หลักฐานที่แสดงว่าอาคารสามารถใช้ประกอบการได้โดยถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร เป็นต้น
- หนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (กรณียื่นขอในนามนิติบุคคล)

ในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่อใบอนุญาต หากตรวจสอบแล้วพบว่าเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ในคราวเดียวกัน และกรณีจำเป็นต้องส่งคืนคำขอแก่ผู้ขออนุญาต ให้ส่งคืนคำขอพร้อมทั้งแจ้งความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ให้ผู้ยื่นคำขอทราบ และออกหนังสือแจ้งความไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ของคำขอรับใบอนุญาต/ต่ออายุใบอนุญาตการประกอบกิจการ (ตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง) ให้ผู้ประกอบการทราบภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำขอ หากตรวจสอบแล้วถูกต้องสมบูรณ์ ให้เจ้าหน้าที่ลงรับเลขเอกสารขออนุญาตเพื่อดำเนินการต่อไป

(๒) ให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสุขลักษณะของตลาด พิจารณาตรวจสอบและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาต โดยดำเนินการตรวจสอบสุขลักษณะของตลาดตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามลักษณะของตลาดแต่ละประเภทตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หากการตรวจสอบพบข้อบกพร่อง ให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข โดยออกเอกสารคำแนะนำให้แก้ไขปรับปรุงสภาพของสถานประกอบการและบันทึกรายงานผลการตรวจสภาพของสถานที่ประกอบกิจการเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาต

(๓) ก่อนเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต ต้องให้ผู้ขออนุญาตหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการอนุญาตจัดตั้งตลาด มีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานของตน

(๔) เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต แล้วแจ้งผลการพิจารณาพร้อมระบุเหตุผลประกอบการพิจารณาให้ผู้ขออนุญาตทราบ หากมีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาตหรือไม่อาจมีคำสั่งอนุญาตภายใน ๓๐ วัน ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง

ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน โดยออกหนังสือแจ้งรายการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละครั้งให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาตามที่ได้ขยายเวลาไว้แล้วแต่กรณี

หมายเหตุ : ขั้นตอนที่ (๑) – (๔) กำหนดดำเนินการให้แล้วเสร็จ (ตามการปรับลดระยะเวลาการให้บริการประชาชน) ภายใน ๒๑ วัน (หรืออาจเร็วกว่าได้กรณีเอกสารถูกต้อง ครบรายละเอียด แผนภาพที่ ๑)

(๕) เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งผลการพิจารณาภายใน ๗ วัน (อาจเร็วกว่าก็ได้)

- ในกรณีออกใบอนุญาต ให้เจ้าหน้าที่ขึ้นทะเบียนใบอนุญาตด้วย

- ในกรณีไม่อนุญาต ให้ส่งหนังสือคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตประกอบกิจการพร้อมทั้งแบบแจ้งเหตุผลการไม่ออกใบอนุญาตให้ประกอบกิจการให้ผู้ขอภายใน ๗ วัน

(๖) เมื่อผู้ขอใบอนุญาตมาติดต่อขอรับใบอนุญาต เจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

- รับชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น แต่ไม่เกินอัตรา

ที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ เก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยและอัตราค่าธรรมเนียมอื่นๆ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้เก็บค่าธรรมเนียมอัตรา ฉบับละ ๒,๐๐๐ บาท ดังปรากฏในภาคผนวก ข)

- ออกใบเสร็จรับเงิน พร้อมบันทึกเลขที่ใบเสร็จรับเงินลงในใบอนุญาต

- ให้ผู้รับใบอนุญาตลงชื่อรับใบอนุญาตในทะเบียนใบอนุญาต

- แจ้งผู้รับใบอนุญาตทราบว่า ต้องแสดงใบอนุญาตไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่าย

ณ สถานที่ประกอบกิจการตลอดเวลาที่ประกอบกิจการ

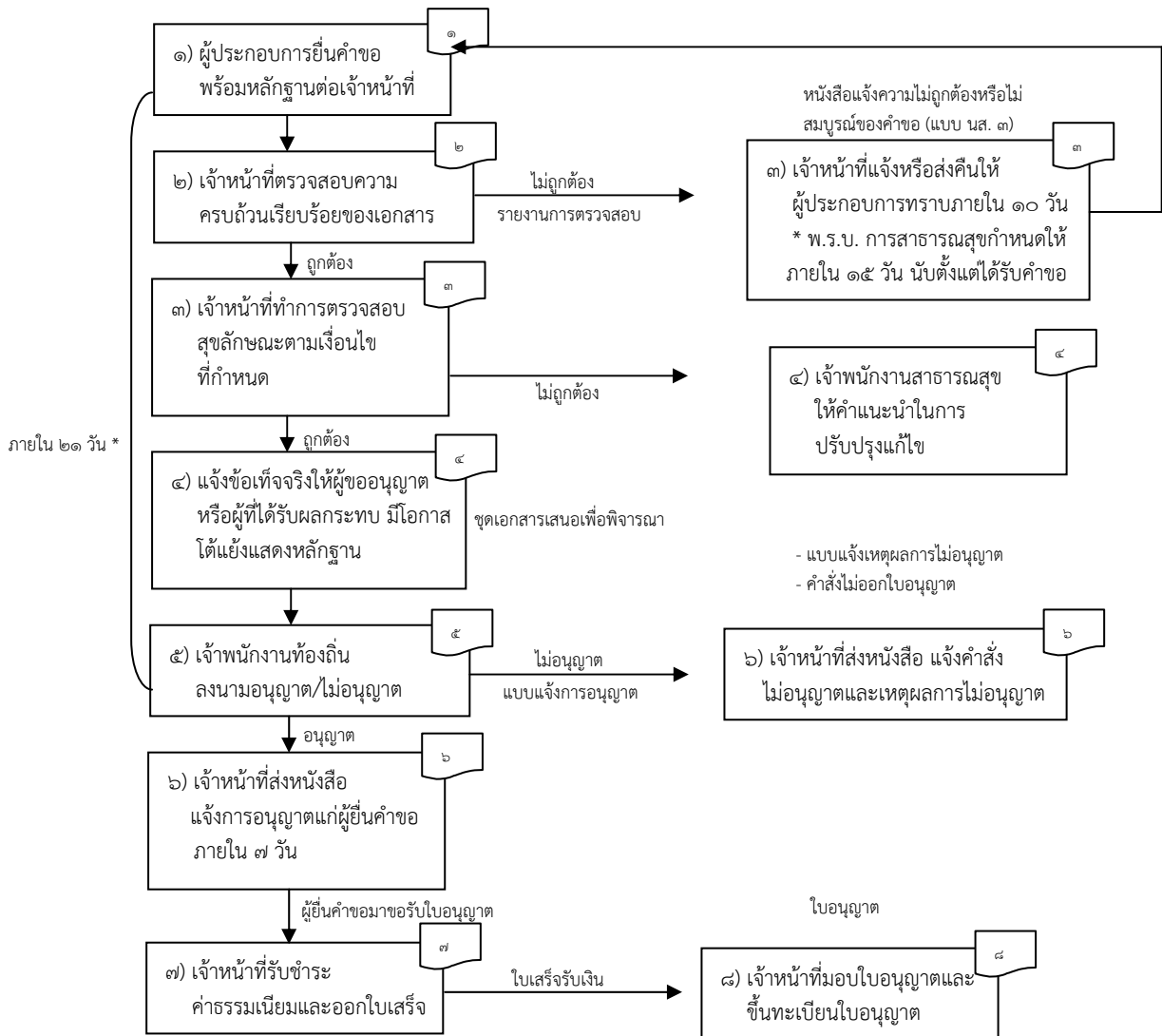
หมายเหตุ : ใบอนุญาตประกอบกิจการตลาด มีอายุ ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาตและให้ใช้ได้เพียงในเขตอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตนั้น

๓.๕ การขอต่อใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต

ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการออกใบอนุญาต ซึ่งผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุ และเมื่อยื่นคำขอพร้อมกับเสียค่าธรรมเนียมเรียบร้อยแล้ว ให้ประกอบกิจการตลาดต่อไปได้จนกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาต โดยกฎหมายได้ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอต่ออายุใบอนุญาต และการขออนุญาตให้ต่อใบอนุญาต

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด สำหรับการขอรับใบแทนใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดท้องถิ่น

แผนภาพที่ ๑ ขั้นตอนการออกใบอนุญาต / ต่อใบอนุญาต

* พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดระยะเวลาในการออกใบอนุญาตแล้วเสร็จตั้งแต่ขั้นตอนที่ ๑) - ๕) (กรณีเอกสารครบถ้วนตามที่กำหนด) ภายใน ๓๐ วัน สำหรับระยะเวลาที่กำหนดภายใน ๒๑ วันนี้ได้ปรับลดเพื่อให้ สอดรับกับมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ในการปรับลดระยะเวลาการให้บริการประชาชน

๓.๖ การสั่งพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต

๓.๖.๑ กรณีที่ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย กฎกระทรวง ข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาต เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ภายในเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกิน ๑๕ วัน

๓.๖.๒ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาต

(๑) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่ ๒ ครั้งขึ้นไป และมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(๒) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย กฎกระทรวง ข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้น ก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนหรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

๓.๖.๓ คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่ไม่มีพบผู้รับใบอนุญาตหรือผู้รับใบอนุญาตไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ส่งคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำการงานของผู้รับใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตนั้นได้ทราบคำสั่งแล้วตั้งแต่วันที่คำสั่งไปถึง หรือวันที่ปิดคำสั่ง แล้วแต่กรณี

๓.๖.๔ ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตอีกไม่ได้จนกว่าจะครบกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่ถูกลงสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

๓.๗ ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ

๓.๗.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น กำหนดค่าธรรมเนียม ตามหลักเกณฑ์/วิธีการ/เงื่อนไข และไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอัตรา ค่าธรรมเนียมการให้บริการ เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่นๆ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตประกอบกิจการตลาดไว้ฉบับละ ๒,๐๐๐ บาท ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ที่กำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการตลาดทุกประเภทได้ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท โดยอาจจะกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับตลาดแต่ละประเภทแตกต่างกันก็ได้แต่ต้องไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท (ภาคผนวก ข)

๓.๗.๒ ค่าธรรมเนียมและค่าปรับให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๗.๓ ในกรณีที่ไม่ได้เสียค่าธรรมเนียมภายในระยะเวลาตามที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้ชำระค่าปรับเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ ๒๐ ของจำนวนค่าธรรมเนียมที่ค้างชำระ เว้นแต่ผู้ได้รับใบอนุญาตจะได้บอกเลิกการดำเนินกิจการนั้นก่อนถึงกำหนดการเสียค่าธรรมเนียมครั้งต่อไป ตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของท้องถิ่น และในกรณีที่ค้างชำระค่าธรรมเนียมติดต่อกันเกินกว่า ๒ ครั้ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้หยุดดำเนินกิจการไว้จนกว่าจะได้เสียค่าธรรมเนียมและค่าปรับจนครบจำนวน

๓.๘ การกำหนดโทษ

ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ต้องระวางโทษ ดังนี้

(๑) การดำเนินกิจการตลาดโดยไม่มีใบอนุญาต ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๗๑ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

(๒) การฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องกำหนดที่ตั้ง เนื้อที่ แพนผังและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างและสุขลักษณะของตลาด ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๗๓ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

(๓) การฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๗๓ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

(๔) การฝ่าฝืนกฎกระทรวง ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๖๘ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

(๕) การฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องสุขลักษณะของผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาด ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท (มาตรา ๗๘ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

(๖) การขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ในการเข้าไปในอาคาร การแนะนำให้ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือตามข้อกำหนดของท้องถิ่น การยึดหรืออายัดสิ่งของใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน และการเก็บหรือนำสินค้าที่สงสัยว่าจะไม่ถูกสุขลักษณะ หรือจะก่อให้เกิดเหตุรำคาญออกจากอาคาร ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุก

ไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๗๙ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

(๗) ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดดำเนินการในระหว่างถูกสั่งพักใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละ ๕,๐๐๐ บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น (มาตรา ๘๔ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

๓.๙ การเปรียบเทียบคดี

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๕ (๒) ในทุกเขตจังหวัดกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด และผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ซึ่งบรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ถ้าเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีอำนาจเปรียบเทียบสำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ด้วย และเมื่อได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบคดีแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งถ้าหากผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าวก็ให้ดำเนินคดีต่อไป

๓.๑๐ การกำกับดูแลการดำเนินกิจการตลาด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการดำเนินกิจการตลาดของผู้ประกอบการและการค้าขาย รวมทั้งการดำเนินการของผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาด ซึ่งภายหลังจากที่ผู้ประกอบการได้รับอนุญาตให้จัดตั้งตลาดแล้ว ผู้ประกอบการและผู้ขายของจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามข้อกำหนดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การรักษาความสะอาดบริเวณที่ขายของ สุขลักษณะส่วนบุคคล และสุขลักษณะในการใช้กรรมวิธีการจำหน่าย การประกอบปรุง เก็บหรือสะสมอาหารหรือสินค้าอื่น รวมทั้งการรักษาความสะอาดของภาชนะน้ำใช้และของใช้ต่างๆ และเพื่อให้การควบคุมดูแลการดำเนินกิจการตลาดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ข้อกำหนดของท้องถิ่น ซึ่งออกตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗ - ๒๕ ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินกิจการตลาด การบำรุงรักษาตลาดผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดไว้ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการกำกับดูแลการดำเนินกิจการตลาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ดังนี้

๓.๑๐.๑ การประชาสัมพันธ์และชี้แจง ควรประชาสัมพันธ์และประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการกิจการตลาดในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้ทราบถึงข้อกำหนดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ออกตาม

กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ทราบขั้นตอนและวิธีการปรับปรุงตลาดให้ถูกต้องตามข้อกำหนด ตลอดจนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึงเนื้อหาในข้อกำหนดและขั้นตอนในการขออนุญาตจัดตั้งตลาดด้วย

๓.๑๐.๒ การสำรวจและตรวจสภาพตลาด ควรทำการสำรวจ และตรวจสภาพตลาดในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อกำกับดูแลให้มีการปรับปรุงตลาดแต่ละแห่งให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยอาจต้องมีการกำหนดระยะเวลาให้ผู้ประกอบการดำเนินการปรับปรุง โดยคำนึงถึงสภาพข้อเท็จจริงของตลาดแต่ละแห่ง ทั้งนี้ โดยไม่ขัดกับบทเฉพาะกาลในกฎกระทรวงฯ ดังกล่าว

๓.๑๐.๓ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานกิจการหรือการปฏิบัติของผู้ประกอบการ ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานกิจการของผู้ประกอบการเป็นระยะๆ เพื่อกำกับให้การดำเนินงานกิจการตลาดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือตามที่กฎหมายกำหนด (กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕)

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานกิจการตลาดภายหลังจากที่ได้มีคำสั่งให้ผู้ประกอบการดำเนินการปรับปรุงตลาด ควรมีการดำเนินการดังนี้

(๑) กรณีที่มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น อาจมีหนังสือชมเชยผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือ และอาจประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้ใช้บริการตลาดได้ทราบ

(๒) กรณีที่ผู้ประกอบการมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งโดยมีเหตุผลอันสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจขยายเวลาการดำเนินการปรับปรุงได้ แต่หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อาจจะดำเนินการเปรียบเทียบปรับ หรือดำเนินคดีแล้วแต่กรณี

๓.๑๐.๔ การดำเนินการกิจการตลาด ผู้ประกอบการต้องไม่กระทำการและต้องควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังนี้

(๑) การเปิดและปิดตลาดต้องเป็นไปตามเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

(๒) การจัดหาสินค้าในตลาดแต่ละประเภท ต้องจัดให้เป็นหมวดหมู่ไม่ปะปนกัน เพื่อสะดวกในการทำความสะอาดและป้องกันการปนเปื้อนในอาหาร

๓.๑๐.๕ การบำรุงรักษาตลาด

ก. ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดประเภทที่ ๑ ต้องรับผิดชอบบำรุงรักษาตลาดและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตลาดให้ถูกสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) บำรุงรักษาโครงสร้างต่างๆ ของตลาดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา เช่น ตัวอาคาร พื้น ฝ้าเพดาน แผงจำหน่ายสินค้า ระบบบำบัดน้ำเสียหรือน้ำทิ้ง และทางระบายน้ำ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น สายไฟ พัดลม ก๊อกน้ำ ท่อน้ำประปาและสาธารณูปโภคอื่น

(๒) จัดให้มีการเก็บกวาดมูลฝอยบริเวณตลาด และดูแลความสะอาดของตะแกรงดักมูลฝอย บ่อดักไขมัน ระบบบำบัดน้ำเสีย มิให้มีกลิ่นเหม็นเป็นประจำทุกวัน และดูแลที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะเสมอ

(๓) ดูแลห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือให้อยู่ในสภาพที่สะอาด ใช้การได้ดี และเปิดใช้ได้ตลอดเวลาที่เปิดตลาด

(๔) จัดให้มีการล้างทำความสะอาดตลาดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะแผงจำหน่ายอาหารสดและแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ และมีการล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาลอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ในกรณีที่มีการระบาดของโรคติดต่อ เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขอาจแจ้งให้ล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาลมากกว่าเดือนละหนึ่งครั้งก็ได้

(๕) จัดให้มีการกำจัดสัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรคร้ายในบริเวณตลาดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(๖) ดูแลแผงอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละมิให้ปล่อยให้น้ำหรือของเหลวไหลจากแผงลงสู่พื้นตลาด และจัดให้มีทางระบายน้ำหรือของเหลวลงสู่ทางระบายน้ำหลักของตลาด

ข. ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดประเภทที่ ๒ ต้องรับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาตลาดและการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการเก็บกวาดมูลฝอยบริเวณตลาด และดูแลความสะอาดของตะแกรงดักมูลฝอย รวมทั้งกรณีที่มีบ่อดักไขมัน บ่อพักน้ำเสีย และทางระบายน้ำ มิให้มีกลิ่นเหม็นเป็นประจำทุกวัน และดูแลที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอยให้มีสุขลักษณะเสมอ

(๒) ดูแลห้องส้วม ที่ปัสสาวะ และอ่างล้างมือให้อยู่ในสภาพที่สะอาด ใช้การได้ดี และเปิดให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดตลาด

(๓) จัดให้มีการล้างทำความสะอาดตลาดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะแผงจำหน่ายอาหารสดและแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ ในกรณีที่มีการระบาดของโรคติดต่อให้ดำเนินการล้างตลาดตามหลักสุขาภิบาลตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขแจ้งให้ปฏิบัติ

(๔) จัดให้มีการป้องกันไม่ให้น้ำหรือของเหลวไหลจากแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละลงสู่พื้นตลาด

ข้อแนะนำ ๑) การล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาล ตามเอกสารเผยแพร่ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการล้างตลาดอย่างถูกหลักการสุขาภิบาลไว้ (ตามภาคผนวก ก)

๒) วิธีการล้างเชียงและแผงจำหน่ายอาหารในตลาด ตามเอกสารเผยแพร่ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดวิธีการล้างเชียงและแผงจำหน่ายอาหารในตลาดสดไว้ (ตามภาคผนวก รฐ)

๓.๑๐.๖ การป้องกันเหตุรำคาญมลพิษที่เป็นอันตราย หรือการระบาดของโรคติดต่อ

ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดประเภทที่ ๑ หรือตลาดประเภทที่ ๒ ต้องไม่กระทำการและต้องควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ (กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑)

- (๑) จำหน่ายอาหารที่ไม่สะอาดหรือไม่ปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยอาหารในตลาด
- (๒) นำสัตว์ทุกชนิดเข้าไปในตลาด เว้นแต่สัตว์ที่นำไปขังไว้ในที่ขังสัตว์เพื่อจำหน่าย
- (๓) ข่าหรือข่าแหละสัตว์ใหญ่ เช่น โค กระบือ แพะ แกะ หรือสุกร ในตลาด รวมทั้งข่าหรือข่าแหละสัตว์ปีกในกรณีที่เกิดการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ที่ติดต่อมาจากสัตว์ในเขตท้องที่นั้น
- (๔) สะสมหรือหมักหมมสิ่งหนึ่งสิ่งใดในตลาด จนทำให้สถานที่สกปรก รกรุงรัง เป็นเหตุรำคาญ เกิดมลพิษที่เป็นอันตราย หรือเป็นที่เพาะพันธุ์สัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค
- (๕) ถ่ายเทหรือทิ้งมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลในที่อื่นใด นอกจากที่ซึ่งจัดไว้สำหรับรองรับมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล
- (๖) ทำให้น้ำใช้ในตลาดเกิดความสกปรกจนเป็นเหตุให้เป็นหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- (๗) ก่อหรือจุดไฟไว้ในลักษณะซึ่งอาจเป็นที่เดือดร้อนหรือเกิดอันตรายแก่ผู้อื่น
- (๘) ใช้ตลาดเป็นที่พักอาศัยหรือเป็นที่พักค้างคืน
- (๙) การกระทำอื่นใดที่อาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญ มลพิษที่เป็นอันตราย หรือการระบาดของโรคติดต่อ เช่น เสียงดัง แสงกระพริบ ความสั่นสะเทือน หรือมีกลิ่นเหม็น

๓.๑๐.๗ ผู้ขายและผู้ช่วยขายในตลาด

กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ขายและผู้ช่วยขายของไว้ ๔ มิติ ได้แก่

มิติที่ ๑ ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องปฏิบัติและให้ความร่วมมือกับผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาด เจ้าพนักงานท้องถิ่น และเจ้าพนักงานสาธารณสุข ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดระเบียบและกฎเกณฑ์ในการรักษาความสะอาดของตลาด
- (๒) การจัดหมวดหมู่อินค้า

ข้อเสนอแนะ การจัดวางสินค้าเป็นหมวดหมู่จะช่วยให้การดูแลความสะอาดของตลาดง่ายขึ้นและยังเป็นการป้องกันไม่ให้เชื้อโรคจากสินค้าประเภทอาหารสดและสินค้าที่ไม่ใช่อาหารมาปนเปื้อนกับสินค้าประเภทอาหารปรุงสำเร็จ แผงขายอาหารปรุงสำเร็จที่มีการปรุงอาหารที่แผงจะมี

ความร้อน ไขมัน กลิ่น ทำให้เกิดความสกปรกได้ง่าย จึงควรแยกออกจากแผงขายสินค้าประเภทอื่น สำหรับแผงขายอาหารสด เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ฯลฯ ควรมีการต่อท่อสำหรับระบายน้ำหรือของเหลวจากแผงลงสู่ท่อระบายน้ำภายในตลาด

(๓) การดูแลความสะอาดแผงจำหน่ายสินค้าของตน

(๔) การรวบรวมมูลฝอยลงในภาชนะรองรับที่เหมาะสม

(๕) การล้างตลาด

(๖) การเข้ารับการฝึกอบรมด้านสุขาภิบาลอาหารและอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๗) การตรวจสุขภาพตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

มติที่ ๒ ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าและแผงจำหน่ายสินค้า ดังต่อไปนี้

(๑) ให้วางสินค้าบนแผงจำหน่ายสินค้าหรือขอบเขตที่กำหนด โดยห้ามวางสินค้าล้ำแผงจำหน่ายสินค้าหรือขอบเขตที่กำหนด และห้ามวางสินค้าสูงจนเกิดอันตรายหรือส่งผลกระทบต่อระบบการระบายอากาศ และแสงสว่าง ทั้งนี้ ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๒) ห้ามวางสินค้าวัตถุอันตรายปะปนกับสินค้าประเภทอาหาร

(๓) ให้วางสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่ม และภาชนะอุปกรณ์ในขอบเขตที่กำหนด โดยสูงจากพื้นตลาดไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร

(๔) ห้ามเก็บสินค้าประเภทอาหารไว้ใต้แผงจำหน่ายสินค้า เว้นแต่ภาชนะอาหารที่บรรจุปิดสนิทตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร หรืออาหารที่มีการป้องกันการเน่าเสียและปกปิดมิดชิด ทั้งนี้ ต้องมีการรักษาความสะอาดและป้องกันสัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค

(๕) ห้ามใช้แสงหรือวัสดุอื่นใดที่ทำให้ผู้บริโภคมองเห็นอาหารต่างไปจากสภาพที่เป็นจริง

(๖) ห้ามต่อเติมแผงจำหน่ายสินค้า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

มติที่ ๓ ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องมีสุขภาพดี ดังต่อไปนี้

(๑) มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ ไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ หรือไม่เป็นพาหะนำโรคติดต่อ เช่น อหิวาตกโรค ไข้รากสาดน้อย บิด ไข้สวกใส หัด คางทูม วัณโรคในระยะอันตราย โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคผิวหนังที่นำรังเกียจ ไวรัสตับอักเสบบีชนิดเอ ไข้หวัดใหญ่รวมถึงไข้หวัดใหญ่ที่ติดต่อมาจากสัตว์ และโรคตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

ข้อแนะนำ ในกรณีผู้ขายอาหารและผู้ช่วยขายอาหาร เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ ถ้ามีอาหารและน้ำเป็นสื่อ เช่น อหิวาตกโรค ไข้ไทฟอยด์ ฯลฯ หรือตรวจพบว่าเป็นพาหะนำโรคดังกล่าว ต้องหยุดปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับอาหารจนกว่าจะรักษาให้หายเป็นปกติ ถ้ามีบาดแผลที่มีมือต้องใช้พลาสติกปิดแผลให้มิดชิด และหลีกเลี่ยงการสัมผัสอาหารโดยตรง

(๒) ในระหว่างขายสินค้าต้องแต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย หรือตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๓) ในระหว่างขายสินค้าประเภทอาหารต้องปฏิบัติตามหลักสุขอนามัยส่วนบุคคล เช่น ไม่ไอหรือจามรดอาหาร ไม่ใช้มือหยิบจับอาหารที่พร้อมรับประทานโดยตรง ล้างมือให้สะอาดก่อนหยิบหรือจับอาหาร ไม่สูบบุหรี่หรือดื่มสุรา ทั้งนี้ ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

มิตที่ ๔ ผู้ขายของและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะในการจำหน่าย ทำ ประกอบ ปูรอง เก็บหรือสะสมอาหาร และการรักษาความสะอาดของภาชนะ น้ำใช้และของใช้ต่างๆ ดังต่อไปนี้

(๑) อาหารที่ขายต้องสะอาด และปลอดภัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอาหาร

(๒) อาหารสดเฉพาะสัตว์ เนื้อสัตว์ และอาหารทะเลต้องเก็บรักษาในอุณหภูมิไม่เกิน ๕ องศาเซลเซียส ในตู้เย็นหรือแช่น้ำแข็งตลอดระยะเวลาการเก็บ

(๓) การจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จต้องใช้เครื่องใช้ ภาชนะที่สะอาด และต้องมีอุปกรณ์ปกปิดอาหารเพื่อป้องกันการปนเปื้อน และรักษาอุปกรณ์ปกปิดอาหารนั้นให้สะอาดและใช้การได้ดีอยู่เสมอ

(๔) ในกรณีที่เป็นแผงจำหน่ายอาหารซึ่งมีการทำ ประกอบ และปรุงอาหาร ต้องจัดสถานที่ไว้ให้เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะเพื่อการนั้นและต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการสุขาภิบาลอาหาร

(๕) เครื่องมือ เครื่องใช้ และภาชนะอุปกรณ์ที่ใช้ เช่น เขียง เครื่องขูดมะพร้าว จาน ชาม ช้อนและส้อม ตะเกียบ และแก้วน้ำ ต้องสะอาดและปลอดภัย มีการล้างทำความสะอาดและจัดเก็บที่ถูกต้อง

ข้อแนะนำ รูปแบบของอุปกรณ์

- เครื่องมือ เครื่องใช้ และภาชนะอุปกรณ์ต้องไม่ทำ หรือประกอบด้วยวัสดุที่เป็นพิษ เช่น ไม่ทำจากวัสดุที่ใช้แล้ว ไม่มีการแต่งสีในส่วนที่จะสัมผัสอาหาร เพราะอาจมีสารพิษตกค้างจากสารเคมีต่างๆ และโลหะหนักในสีหลุดออกมาปนเปื้อนกับอาหารได้

- ต้องมีความแข็งแรงทนทาน ไม่ชำรุดสึกหรอหรือแตกกะเทาะ เป็นสนิมง่าย ทนต่อการกัดกร่อนของอาหารที่มีรสเปรี้ยว หรือเค็มจัดได้

- รูปแบบทำความสะอาดง่าย และปลอดภัยต่อการนำไปใช้ มีผิวเรียบ ไม่มีร่อง ซอก หรือมุมปากไม่แคบ ก้นไม่ลึก
- ป้องกันการปนเปื้อนได้ เช่น ภาชนะเก็บน้ำดื่มต้องมีฝาปิด มีก๊อกหรือใช้กาน้ำ เทน้ำทางพวยกา
- หลักในการเลือกภาชนะอุปกรณ์ใส่อาหาร การล้างภาชนะอุปกรณ์ การทำให้แห้ง การเก็บภาชนะที่ล้างทำความสะอาดแล้ว และการใช้ภาชนะอุปกรณ์ใส่อาหาร ตามเอกสารเผยแพร่ ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทาง และวิธีดำเนินการไว้ (ตามภาคผนวก ๗)

บทที่ ๔

ตัวชี้วัดมาตรฐานตลาด

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน คือ ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญต่อประชาชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำ

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา คือ ตัวชี้วัดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกทำ

๔.๑ ตัวชี้วัดตลาดประเภทที่ ๑ (ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร)

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน (ข้อ ๑-๑๗)	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๑. ภายในตัวตลาดมีการระบายอากาศอย่างเพียงพอ ไม่ร้อน อบอ้าว หรืออับทึบ			
๒. มีการจัดการ ดูแล และควบคุมบริเวณแผง ทางเดิน ถนน ที่ตั้งรองรับ มูลฝอยสาธารณะ และที่ตั้งที่รวบรวมมูลฝอย ให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ			
๓. ตลาดและบริเวณโดยรอบไม่มีน้ำขังเฉอะแฉะ			
๔. วางระบายน้ำเสียภายในตลาดเป็นชนิดรางเปิด สำหรับวางระบาย น้ำเสียรอบตลาดมีฝาปิดที่เปิดทำความสะอาดได้และสามารถ ระบายน้ำได้ไม่มีน้ำขังไม่อุดตัน			
๕. ภายในห้องส้วมไม่มีกลิ่นเหม็น และมีการระบายอากาศดี			
๖. ระบบเก็บกักอุจจาระถูกสุขลักษณะ ไม่ชำรุด			
๗. มีการทำความสะอาดตลาดเป็นประจำทุกวัน			
๘. มีน้ำใช้ที่สะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ			
๙. ห้องส้วมแยกเพศ ชาย-หญิง ออกจากกันเป็นสัดส่วน			
๑๐. มีการจัดวางสินค้า สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์เป็นระเบียบ เรียบร้อย ไม่ให้เกะกะรกรุงรัง และไม่กีดขวางทางเดิน			
๑๑. สินค้าประเภทอาหารและเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับอาหารจะต้องวางสูง จากพื้น ไม่น้อยกว่า ๖๐ ซม.			
๑๒. ให้มีการล้างตลาดตามหลักสุขาภิบาล อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง			
๑๓. มีที่รองรับมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลอย่างเพียงพอ และทำความสะอาด อยู่เสมอ			

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๑๔. มีการดักมูลฝอยและบ่อดักไขมันก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อม			
๑๕. โครงสร้างอาคารมีความมั่นคง แข็งแรง ไม่ชำรุด พื้นตลาดทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง ไม่ลื่น ทำความสะอาดง่าย			
๑๖. มีการจัดการควบคุมป้องกันสัตว์และแมลงพาหะนำโรคไม่ให้เกิดและก่อความรำคาญ			
๑๗. มีผู้ดูแลรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัยของตลาด			

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน ข้อ ๑-๑๗ (ข้อ ๑๘-๓๘ เฉพาะตัวชี้วัดขั้นพัฒนา)	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๑๘. แผงขายสินค้ามีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ลักซ์			
๑๙. แผงขายสินค้าทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ ทำความสะอาดง่าย สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๐ ซม. และไม่เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ แมลงพาหะนำโรค			
๒๐. จัดให้มีหมายเลขแผง ชื่อและที่อยู่ผู้ขายของ ติดตั้งประจำแผงและมองเห็นชัดเจน			
๒๑. มีที่รองรับมูลฝอยประจำแผง ที่ถูกหลักสุขาภิบาลและทำความสะอาดอยู่เสมอ			
๒๒. มีที่รวบรวมมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลอย่างเพียงพอและทำความสะอาดอยู่เสมอ			
๒๓. จัดให้มีที่เก็บน้ำสำรองหรือมีบริการน้ำสำรองไว้ให้เพียงพอต่อการใช้ในแต่ละวัน			
๒๔. ห้องส้วม ชาย-หญิง ที่ปัสสาวะชาย อ่างล้างมือพร้อมสบู่ ต้องสะอาด ใช้การได้ มีจำนวนเพียงพอและตั้งอยู่ในที่เหมาะสม			
๒๕. มีผู้ทำความสะอาดห้องส้วมอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง			
๒๖. บริเวณห้องส้วม มีที่รองรับมูลฝอยทำด้วยวัสดุแข็งแรง ไม้รั้วซีม และมีฝาปิด			

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๒๗. มีการจัดการจำหน่ายสินค้า แต่ละประเภทเป็นหมวดหมู่ไม่ปะปนกัน			
๒๘. มีชนิดและจำนวนเครื่องดับเพลิงที่เหมาะสม ใช้การได้ ติดตั้งในบริเวณที่เห็นง่ายและสะดวกต่อการนำมาใช้งาน			
๒๙. จัดให้มีการบำรุงรักษาโครงสร้างต่างๆ ภายในตลาดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ			
๓๐. มีการอำนวยความสะดวกด้านระบบการจราจร			
๓๑. ผู้ขายและผู้ช่วยขายของต้องแต่งกายเรียบร้อยมีสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดี			
๓๒. ผู้ขายและผู้ช่วยขายของต้องปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะในการใช้กรรมวิธีการปรุงประกอบ และจำหน่ายอาหาร			
๓๓. จัดให้มีตู้แสดงความคิดเห็นจากประชาชน			
๓๔. ทางเดินภายในอาคารตลาดมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒ เมตร			
๓๕. มีการแยกมูลฝอยเป็นมูลฝอยสดและมูลฝอยทั่วไป			
๓๖. มีกลุ่ม/ชมรมหรือกิจกรรมของผู้ประกอบการตลาด ผู้ขายและผู้ช่วยขายของ ผู้บริโภค หรืออื่นๆ เช่น กิจกรรมการออกกำลังกาย ฯลฯ			
๓๗. จัดให้มีการอบรมผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดในด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม/สุขภาพอนามัย			
๓๘. น้ำเสียที่ผ่านออกจากระบบจะต้องได้มาตรฐาน (สำหรับตลาดที่มีขนาดพื้นที่ ตั้งแต่ ๒,๕๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป)			

หมายเหตุ ดูเอกสารประกอบตามภาคผนวก ฉ

๔.๒ ตัวชี้วัดตลาดประเภทที่ ๒ (ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร)

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน (ข้อ ๑-๑๘)	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๑. ที่ตั้งของตลาดต้องอยู่ห่างไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร จากแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษ ของเสีย โรงเลี้ยงสัตว์ แหล่งโสโครกที่กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย เว้นแต่จะมีวิธีการป้องกัน ซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขให้ความเห็นชอบ			
๒. บริเวณสำหรับผู้ขายของประเภทอาหารสดต้องจัดให้เป็นสัดส่วน โดยเฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นพื้นเรียบ แข็งแรง ไม่มีน้ำขัง			
๓. แผงจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทำด้วยวัสดุแข็งแรง มีผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๐ ซม. และอาจเป็นแบบพับเก็บได้			
๔. กรณีที่มีโครงสร้างเฉพาะเสาและหลังคาโครงเหล็กคลุมผ้าใบ เต็นท์ ร่มหรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ต้องอยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรง			
๕. จัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือที่เพียงพอและถูกสุขลักษณะ			
๖. จัดให้มีการเก็บกวาดมูลฝอยบริเวณตลาดและมีที่เก็บรวบรวม หรือที่รองรับมูลฝอยอย่างเพียงพอและถูกสุขลักษณะ			
๗. แยกการจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารออกจากสินค้าประเภทอื่น			
๘. มีการทำความสะอาดตลาดเป็นประจำทุกวันที่เปิดบริการ			
๙. จัดให้มีการป้องกันไม่ให้น้ำหรือของเหลวไหลจากแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละลงสู่พื้นตลาด			
๑๐. ไม่จำหน่ายอาหารที่ไม่สะอาดหรือไม่ปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร			
๑๑. มิให้ผู้ใดนำสัตว์ทุกชนิดเข้าไปในตลาด เว้นแต่สัตว์ที่นำไปขังไว้เพื่อจำหน่าย			
๑๒. มีการควบคุมดูแลมิให้เกิดเหตุรำคาญ มลพิษที่เป็นอันตรายหรือการระบาดของโรคติดต่อ			
๑๓. ผู้ขายของและผู้ช่วยขายของต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ โรคที่ส่งคมรังเกียจ หรือไม่เป็นพาหะนำโรคติดต่อ			
๑๔. ระหว่างขายสินค้าประเภทอาหาร ผู้ขายของและผู้ช่วยขายของต้องปฏิบัติตามหลักสุขอนามัยส่วนบุคคล			

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๑๕. ผู้ขายและผู้ช่วยขายของประเภทอาหารต้องผ่านการอบรมความรู้ด้านสุขาภิบาล			
๑๖. อาหารปรุงสำเร็จต้องมีการปกปิดอาหาร			
๑๗. ในกรณีที่มีการปรุงประกอบอาหารต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลอาหาร			
๑๘. เครื่องมือ เครื่องใช้ และภาชนะอุปกรณ์ที่ใช้ ต้องสะอาดและปลอดภัย มีการล้างทำความสะอาดและจัดเก็บที่ถูกต้อง			

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน ข้อ ๑-๑๘ (ข้อ ๑๙-๒๔ เฉพาะตัวชี้วัดขั้นพัฒนา)	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๑๙. จัดให้มีน้ำประปาหรือน้ำสะอาดใช้อย่างเพียงพอ			
๒๐. จัดให้มีที่ล้างทำความสะอาดอาหารและภาชนะ ในบริเวณแผงจำหน่ายอาหารสด แผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละและแผงจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จ			
๒๑. มีการกักน้ำทิ้งจากจุดที่มีที่ล้างอย่างถูกสุขลักษณะ และไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อน รำคาญแก่ประชาชนข้างเคียง			
๒๒. ไม่ใช่แสงหรือวัสดุอื่นใดที่ทำให้ผู้บริโภคมองเห็นอาหารต่างจากสภาพที่แท้จริง			
๒๓. ทางเดินภายในตลาดมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒ เมตร			
๒๔. อาหารสดเฉพาะเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ และอาหารทะเล เก็บรักษาในอุณหภูมิที่เหมาะสม			

หมายเหตุ ดูเอกสารประกอบตามภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก

กฎกระทรวง

ว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด

พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๒ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับกับตลาดในเขตเทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร สำหรับสุขลักษณะของตลาดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพของท้องถิ่น สุขอนามัยของประชาชน และการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยอาจใช้หลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้เป็นแนวทางในการออกข้อกำหนดก็ได้

ข้อ ๓ ในกฎกระทรวงนี้

“อาหารสด” หมายความว่า อาหารประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ และของอื่นๆ ที่มีสภาพเป็นของสด

“อาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ” หมายความว่า อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่มีการชำแหละ ณ แผงจำหน่ายสินค้า

“อาหารประเภทปรุงสำเร็จ” หมายความว่า อาหารที่ได้ผ่านการทำ ประกอบหรือปรุงสำเร็จพร้อมที่จะรับประทานได้ รวมทั้งของหวานและเครื่องดื่มชนิดต่างๆ

“สุขาภิบาลอาหาร” หมายความว่า การจัดการและควบคุมปัจจัยต่างๆ เพื่อให้อาหารสะอาดปลอดภัยจากเชื้อโรค และสารเคมีที่เป็นพิษซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค เช่น อาหาร ผู้สัมผัสอาหาร สถานที่ทำ ประกอบ ปรุง และจำหน่ายอาหาร ภาชนะ อุปกรณ์ สัตว์และแมลงที่เป็นพาหะนำโรค

“การล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาล” หมายความว่า การทำความสะอาดตัวอาคาร แผงจำหน่ายสินค้าในตลาด พื้น ผนัง เพดาน ทางระบายน้ำ ตะแกรงดักมูลฝอย บ่อดักไขมัน บ่อพักน้ำเสีย ที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย ห้องส้วม ที่ปัสสาวะ อ่างล้างมือ และบริเวณตลาด ให้สะอาด ไม่มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย หยากไย ฝุ่นละอองและคราบสกปรก รวมทั้งให้มีการฆ่าเชื้อ ทั้งนี้ สารเคมีที่ใช้ต้องไม่มีผลกระทบต่อระบบบำบัดน้ำเสียของตลาด

หมวด ๑

ลักษณะของตลาด

ข้อ ๔ ตลาดแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(๑) ตลาดประเภทที่ ๑ ได้แก่ ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร และมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๑

(๒) ตลาดประเภทที่ ๒ ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร และมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๒

ข้อ ๕ ที่ตั้งของตลาดต้องอยู่ห่างไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร จากแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษของเสีย โรงเลี้ยงสัตว์ แหล่งโสโครก ที่กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยเว้นแต่จะมีวิธีการป้องกันซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ให้ความเห็นชอบแล้ว

ส่วนที่ ๑

ตลาดประเภทที่ ๑

ข้อ ๖ ตลาดประเภทที่ ๑ ต้องมีส่วนประกอบของสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง คือ อาคาร สิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของ ที่ขนถ่ายสินค้า ห้องส้วม ที่ปัสสาวะ อ่างล้างมือ ที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย และที่จอดยานพาหนะ ตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้

ข้อ ๗ อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และสุขลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ถนนรอบอาคารตลาดกว้างไม่น้อยกว่า ๔ เมตร และมีทางเข้าออกบริเวณตลาดกว้างไม่น้อยกว่า ๔ เมตร อย่างน้อยหนึ่งทาง

(๒) ตัวอาคารตลาดทำด้วยวัสดุถาวร มั่นคง และแข็งแรง

(๓) หลังคาสร้างด้วยวัสดุทนไฟ และแข็งแรงทนทาน ความสูงของหลังคาต้องมีความเหมาะสมกับการระบายอากาศของตลาดนั้น

(๔) พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง ไม่ดูดซึมน้ำ เรียบ ล้างทำความสะอาดง่าย ไม่มีน้ำขังและไม่ลื่น

(๕) ทางเดินภายในอาคารมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒ เมตร

(๖) เครื่องกันหรือสิ่งกีดขวางทำด้วยวัสดุถาวร และแข็งแรง สามารถป้องกันสัตว์ เช่นสุนัข มิให้เข้าไปในตลาด

(๗) การระบายอากาศภายในตลาดเพียงพอ เหมาะสม และไม่มีการเหม็นอับ

(๘) ความเข้มของแสงสว่างในอาคารตลาดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ลักซ์

(๙) แผงจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ มีความลาดเอียง และทำความสะอาดง่าย มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑.๕ ตารางเมตร และมีทางเข้าออกสะดวก โดยมีที่นั่งสำหรับผู้ขายของแยกต่างหากจากแผง

(๑๐) น้ำประปาหรือน้ำสะอาดแบบระบบท่ออย่างเพียงพอสำหรับล้างสินค้าหรือล้างมือ ทั้งนี้ ต้องวางท่อในลักษณะที่ปลอดภัย ไม่เกิดการปนเปื้อนจากน้ำโสโครก ไม่ติดหรือทับกับท่อระบายน้ำเสียหรือสิ่งปฏิกูล โดย

(ก) มีที่ล้างอาหารสดอย่างน้อย ๑ จุด และในแต่ละจุดจะต้องมีก๊อกน้ำ ไม่น้อยกว่า ๓ ก๊อก กรณีที่มีแผงจำหน่ายอาหารสดตั้งแต่ ๓๐ แผงขึ้นไป ต้องจัดให้มีที่ล้างอาหารสด ๑ จุด ต่อจำนวนแผงจำหน่ายอาหารสดทุก ๓๐ แผง เศษของ ๓๐ แผง ถ้าเกิน ๑๕ แผง ให้ถือเป็น ๓๐ แผง

(ข) มีก๊อกน้ำประจำแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ และแผงจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จ

(ค) มีที่เก็บสำรองน้ำในปริมาณเพียงพอและสะดวกต่อการใช้ กรณีที่มีแผงจำหน่ายอาหารสดตั้งแต่ ๕๐ แผงขึ้นไป ต้องจัดให้มีน้ำสำรองอย่างน้อย ๕ ลูกบาศก์เมตร ต่อจำนวนแผงจำหน่ายอาหารสดทุก ๑๐๐ แผง เศษของ ๑๐๐ แผง ถ้าเกิน ๕๐ แผง ให้ถือเป็น ๑๐๐ แผง

(๑๑) ระบบบำบัดน้ำเสียหรือน้ำทิ้ง และทางระบายน้ำตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ทั้งนี้ ให้มีตะแกรงดักมูลฝอยและบ่อดักไขมันด้วย

(๑๒) การติดตั้งระบบการป้องกันอัคคีภัยตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

ความใน (๑) และ (๕) มิให้ใช้บังคับกับตลาดที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ และมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ซึ่งไม่อาจจัดให้มีถนนรอบอาคารตลาด ทางเข้าออกบริเวณตลาด และทางเดินภายในอาคารตามที่กำหนดได้

ข้อ ๘ ต้องจัดให้มีที่ขนถ่ายสินค้าตั้งอยู่ในบริเวณหนึ่งบริเวณใดโดยเฉพาะ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขนถ่ายสินค้าในแต่ละวัน และสะดวกต่อการขนถ่ายสินค้าและการรักษาความสะอาด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับตลาดที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ และมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ซึ่งไม่อาจจัดให้มีที่ขนถ่ายสินค้าตามที่กำหนดได้

ข้อ ๙ ต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือตามแบบและจำนวนที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และตั้งอยู่ในที่เหมาะสมนอกตัวอาคารตลาด หรือในกรณีที่อยู่ในอาคารตลาดต้องแยกเป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ มีผนังกันโดยไม่ให้มีประตูเปิดสู่บริเวณจำหน่ายอาหารโดยตรง

ข้อ ๑๐ ต้องจัดให้มีที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ตั้งอยู่นอกตัวอาคารตลาดและอยู่ในพื้นที่ที่รถเก็บขนมูลฝอยเข้าออกได้สะดวก มีการปกปิดและป้องกันไม่ให้สัตว์เข้าไปคุ้ยเขี่ย ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นชอบว่าเหมาะสมกับตลาดนั้น

ข้อ ๑๑ ต้องจัดให้มีที่จอดยานพาหนะอย่างเหมาะสมตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

ส่วนที่ ๒

ตลาดประเภทที่ ๒

ข้อ ๑๒ ตลาดประเภทที่ ๒ ต้องจัดให้มีสถานที่สำหรับผู้ขายของ ห้องส้วม ที่ปัสสาวะ อ่างล้างมือ และที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย ตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้

ข้อ ๑๓ สถานที่สำหรับผู้ขายของต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ทางเดินภายในตลาดมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒ เมตร

(๒) บริเวณสำหรับผู้ขายของประเภทอาหารสดต้องจัดให้เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นพื้นเรียบ แข็งแรง ไม่ลื่น สามารถล้างทำความสะอาดได้ง่าย และไม่มีน้ำขัง เช่น พื้นคอนกรีต พื้นปูด้วยคอนกรีตสำเร็จ หรือพื้นลาดด้วยยางแอสฟัลต์

(๓) แผงจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทำด้วยวัสดุแข็งแรงที่มีผิวเรียบ ทำความสะอาดง่ายมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร และอาจเป็นแบบพับเก็บได้

(๔) น้ำประปาหรือน้ำสะอาดอย่างเพียงพอ และจัดให้มีที่ล้างทำความสะอาดอาหาร และภาชนะในบริเวณแผงจำหน่ายอาหารสด แผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ และแผงจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จ

(๕) ทางระบายน้ำจากจุดที่มีที่ล้าง โดยเป็นรางแบบเปิด ทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ มีความลาดเอียงให้สามารถระบายน้ำได้สะดวก มีตะแกรงดักกมูสฝอยก่อนระบายน้ำออกสู่ท่อระบายน้ำ สาธารณะหรือแหล่งน้ำสาธารณะ และไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนข้างเคียง ในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขอาจกำหนดให้จัดให้มี บ่อดักไขมันหรือบ่อพักน้ำเสีย ก่อนระบายน้ำออกสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำสาธารณะก็ได้

(๖) กรณีที่มีโครงสร้างเฉพาะเสาและหลังคา โครงเหล็กคลุมผ้าใบ เต็นท์ ร่มหรือ สิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ต้องอยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรง

ข้อ ๑๔ ต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือตามจำนวนและหลักเกณฑ์ด้าน สุขลักษณะที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข และตั้งอยู่ในที่ ที่เหมาะสม นอกจากสถานที่ขายของ เว้นแต่จะจัดให้มีส้วมเคลื่อนที่ ส้วมสาธารณะ ส้วมเอกชนหรือ ส้วมของหน่วยงานราชการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้ ให้มีระยะห่างจากตลาด ไม่เกิน ๕๐ เมตร

ข้อ ๑๕ ต้องจัดให้มีที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอยอย่างเพียงพอที่จะรองรับปริมาณมูลฝอย ในแต่ละวัน และมีลักษณะเหมาะสมตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงาน สาธารณสุข

ข้อ ๑๖ เมื่อผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดประเภทที่ ๒ ได้ดำเนินการต่อเนื่องกันเป็น ระยะเวลาหนึ่งแล้ว ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นว่าตลาดประเภทที่ ๒ นั้น มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็น ตลาดประเภทที่ ๑ ได้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและผู้รับใบอนุญาตร่วมกันพิจารณากำหนดแผนการ พัฒนาปรับปรุงตลาดประเภทที่ ๒ ให้เป็นตลาดประเภทที่ ๑ ตามกฎกระทรวงนี้ ตามระยะเวลาและ ขั้นตอนที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

หมวด ๒

การดำเนินกิจการตลาด

ข้อ ๑๗ การจัดวางสินค้าในตลาดแต่ละประเภทต้องจัดให้เป็นหมวดหมู่ และไม่ปะปนกัน เพื่อสะดวกในการดูแลความสะอาดและป้องกันการปนเปื้อนในอาหาร

ข้อ ๑๘ การเปิดและปิดตลาดต้องเป็นไปตามเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

ข้อ ๑๙ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดประเภทที่ ๑ ต้องรับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาตลาดและการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในตลาดให้ถูกสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) บำรุงรักษาโครงสร้างต่างๆ ของตลาด ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา เช่น ทั่วอาคาร พื้น ฝ้าเพดาน แผงจำหน่ายสินค้า ระบบบำบัดน้ำเสียหรือน้ำทิ้ง และทางระบายน้ำ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น สายไฟ หลอดไฟ พัดลม ก๊อกน้ำ ท่อน้ำประปา และสาธารณูปโภคอื่น

(๒) จัดให้มีการเก็บกวาดมูลฝอยบริเวณตลาด และดูแลความสะอาดของตะแกรงดักมูลฝอย บ่อดักไขมัน ระบบบำบัดน้ำเสียหรือน้ำทิ้ง และทางระบายน้ำ มิให้มีกลิ่นเหม็นเป็นประจำทุกวัน และดูแลที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะเสมอ

(๓) ดูแลห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือให้อยู่ในสภาพที่สะอาด ใช้การได้ดีและเปิดให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดตลาด

(๔) จัดให้มีการล้างทำความสะอาดตลาดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะแผงจำหน่ายอาหารสดและแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ และมีการล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาลอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ในกรณีที่มีการระบาดของโรคติดต่อ เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขอาจแจ้งให้มีการล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาลมากกว่าเดือนละหนึ่งครั้งก็ได้

(๕) จัดให้มีการกำจัดสัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรคร้ายในบริเวณตลาดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(๖) ดูแลแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละมิให้ปล่อยน้ำหรือของเหลวไหลจากแผงลงสู่พื้นตลาด และจัดให้มีทางระบายน้ำหรือของเหลวลงสู่ทางระบายน้ำหลักของตลาด

ข้อ ๒๐ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดประเภทที่ ๒ ต้องรับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาตลาดและการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการเก็บกวาดมูลฝอยบริเวณตลาด และดูแลความสะอาดของตะแกรงดักมูลฝอยรวมทั้งกรณีที่มีบ่อดักไขมัน บ่อพักน้ำเสีย และทางระบายน้ำ มิให้มีกลิ่นเหม็นเป็นประจำทุกวัน และดูแลที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะเสมอ

(๒) ดูแลห้องส้วม ที่ปัสสาวะ และอ่างล้างมือให้อยู่ในสภาพที่สะอาด ใช้การได้ดีและเปิดให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดตลาด

(๓) จัดให้มีการล้างทำความสะอาดตลาดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะแผงจำหน่ายอาหารสดและแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ ในกรณีที่มีการระบาดของโรคติดต่อให้ดำเนินการล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาล ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขแจ้งให้ปฏิบัติ

(๔) จัดให้มีการป้องกันไม่ให้ น้ำหรือของเหลวไหลจากแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละลงสู่พื้นตลาด

ข้อ ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันเหตุรำคาญ มลพิษที่เป็นอันตราย หรือการระบาดของโรคติดต่อ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดประเภทที่ ๑ หรือตลาดประเภทที่ ๒ ต้องไม่กระทำการและต้องควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) จำหน่ายอาหารที่ไม่สะอาดหรือไม่ปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยอาหารในตลาด

(๒) นำสัตว์ทุกชนิดเข้าไปในตลาด เว้นแต่สัตว์ที่นำไปขังไว้ในที่ขังสัตว์เพื่อจำหน่าย

(๓) ฆ่าหรือชำแหละสัตว์ใหญ่ เช่น โค กระบือ แพะ แกะหรือสุกรในตลาด รวมทั้งฆ่าหรือชำแหละสัตว์ปีกในกรณีที่เกิดการระบาดของโรคใช้หวัดใหญ่ที่ติดต่อมาจากสัตว์ในเขตท้องที่นั้น

(๔) สะสมหรือหมักหมมสิ่งหนึ่งสิ่งใดในตลาด จนทำให้สถานที่สกปรก รกรุงรัง เป็นเหตุรำคาญ เกิดมลพิษที่เป็นอันตราย หรือเป็นที่เพาะพันธุ์สัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค

(๕) ถ่ายเทหรือทิ้งมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลในที่อื่นใด นอกจากที่ซึ่งจัดไว้สำหรับรองรับมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

(๖) ทำให้น้ำใช้ในตลาดเกิดความสกปรกจนเป็นเหตุให้เป็นหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๗) ก่อหรือจุดไฟไว้ในลักษณะซึ่งอาจเป็นที่เดือดร้อนหรือเกิดอันตรายแก่ผู้อื่น

(๘) ใช้ตลาดเป็นที่พักอาศัยหรือเป็นที่พักค้างคืน

(๙) กระทำการอื่นใดที่อาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญ มลพิษที่เป็นอันตราย หรือการระบาดของโรคติดต่อ เช่น เสียงดัง แสงกระพริบ ความสั่นสะเทือน หรือมีกลิ่นเหม็น

หมวด ๓

ผู้ขายและผู้ช่วยขายในตลาด

ข้อ ๒๒ ผู้ขายและผู้ช่วยขายในตลาดต้องปฏิบัติและให้ความร่วมมือกับผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาด เจ้าพนักงานท้องถิ่น และเจ้าพนักงานสาธารณสุข ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดระเบียบและกฎเกณฑ์ในการรักษาความสะอาดของตลาด

(๒) การจัดหมวดหมู่สินค้า

(๓) การดูแลความสะอาดแผงจำหน่ายสินค้าของตน

(๔) การรวบรวมมูลฝอยลงในภาชนะรองรับที่เหมาะสม

(๕) การล้างตลาด

(๖) การเข้ารับการฝึกอบรมด้านสุขาภิบาลอาหารและอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๗) การตรวจสุขภาพตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

ข้อ ๒๓ ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าและแผงจำหน่ายสินค้า ดังต่อไปนี้

(๑) ให้วางสินค้าบนแผงจำหน่ายสินค้าหรือขอบเขตที่กำหนด โดยห้ามวางสินค้าล้ำแผงจำหน่ายสินค้าหรือขอบเขตที่กำหนด และห้ามวางสินค้าสูงจนอาจเกิดอันตรายหรือส่งผลกระทบต่อระบบการระบายอากาศ และแสงสว่าง ทั้งนี้ ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๒) ห้ามวางสินค้าประเภทวัตถุอันตรายปะปนกับสินค้าประเภทอาหาร

(๓) ให้วางสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่ม และภาชนะอุปกรณ์ในขอบเขตที่กำหนด โดยสูงจากพื้นตลาดไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร

(๔) ห้ามเก็บสินค้าประเภทอาหารไว้ใต้แผงจำหน่ายสินค้า เว้นแต่อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร หรืออาหารที่มีการป้องกันการเน่าเสียและปกปิดมิดชิด ทั้งนี้ ต้องมีการรักษาความสะอาดและป้องกันสัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค

(๕) ไม่ใช่แสงหรือวัสดุอื่นใดที่ทำให้ผู้บริโภคมองเห็นอาหารต่างไปจากสภาพที่เป็นจริง

(๖) ห้ามต่อเติมแผงจำหน่ายสินค้า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

ข้อ ๒๔ ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องมีสุขอนามัยส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ ไม่เป็นโรคที่ส่งคมรังเกียจ หรือไม่ป็นพาหะนำโรคติดต่อ เช่น อหิวาตกโรค ไข้รากสาดน้อย บิด ไข้สุกใส หัด คางทูม วัณโรคในระยะอันตราย โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคผิวหนังที่นำรังเกียจ ไวรัสตับอักเสบนิดเอ ไข้หวัดใหญ่รวมถึงไข้หวัดใหญ่ที่ติดต่อมาจากสัตว์ และโรคตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๒) ในระหว่างขายสินค้าต้องแต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย หรือตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๓) ในระหว่างขายสินค้าประเภทอาหารต้องปฏิบัติตามหลักสุขอนามัยส่วนบุคคล เช่น ไม่ไอหรือจามรดอาหาร ไม่ใช้มือหยิบจับอาหารที่พร้อมรับประทานโดยตรง ล้างมือให้สะอาดก่อนหยิบหรือจับอาหาร ไม่สูบบุหรี่หรือดื่มสุรา ทั้งนี้ ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

ข้อ ๒๕ ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะในการจำหน่าย ทำ ประกอบ ปรง เก็บหรือสะสมอาหาร และการรักษาความสะอาดของภาชนะ น้ำใช้และของใช้ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) อาหารที่ขายต้องสะอาด และปลอดภัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอาหาร
- (๒) อาหารสดเฉพาะสัตว์ เนื้อสัตว์ และอาหารทะเล ต้องเก็บรักษาในอุณหภูมิไม่เกิน ๕ องศาเซลเซียส ในตู้เย็นหรือแช่น้ำแข็งตลอดระยะเวลาการเก็บ
- (๓) การจำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จต้องใช้เครื่องใช้ ภาชนะที่สะอาด และต้องมีอุปกรณ์ปกปิดอาหารเพื่อป้องกันการปนเปื้อน และรักษาอุปกรณ์ปกปิดอาหารนั้นให้สะอาดและใช้การได้ดีอยู่เสมอ
- (๔) ในกรณีที่เป็นแผงจำหน่ายอาหาร ซึ่งมีการทำ ประกอบ และปรงต้องจัดสถานที่ไว้ให้เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะเพื่อการนั้น และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการสุขาภิบาลอาหาร
- (๕) เครื่องมือ เครื่องใช้ และภาชนะอุปกรณ์ที่ใช้ เช่น เขียง เครื่องขูดมะพร้าว จาน ชาม ช้อนและส้อม ตะเกียบ และแก้วน้ำ ต้องสะอาดและปลอดภัย มีการล้างทำความสะอาดและจัดเก็บที่ถูกต้อง

หมวด ๔

การควบคุมกิจการตลาดของเอกชน

และตลาดของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์การของรัฐ

ข้อ ๒๖ เมื่อมีกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เกิดขึ้นในตลาดของเอกชนหรือตลาดของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์การของรัฐ ให้ถือว่าเป็นกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วนตามบทบัญญัติมาตรา ๘ และมาตรา ๔๖ วรรคสอง

- (๑) ผลการตรวจวิเคราะห์ทางจุลินทรีย์จากการเก็บตัวอย่างอาหาร ตัวอย่างพื้นผิว ภาชนะอุปกรณ์ หรือจากมือผู้ขายอาหารในตลาด พบว่ามีเชื้อจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคได้หรือมีเชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นตัวบ่งชี้ในปริมาณที่เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กำหนด
- (๒) มีปริมาณสัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงวัน หรือแมลงสาบ เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยวิธีการตรวจวัดตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (๓) ตลาดเป็นแหล่งแพร่ระบาดของโรคติดต่อ เช่น อหิวาตกโรค ใช้รากสาดน้อย

บิต ใช้สุกใส หัด คางทูม วัณโรค โรคเรื้อน ไวรัสตับอักเสบบชนิดเอ ใช้หวัดใหญ่รวมถึงไข้หวัดใหญ่ ที่ติดต่อมาจากสัตว์ และโรคอื่นที่ต้องแจ้งความตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขซึ่งออกตามความ ในกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ โดยพบว่าผู้ขายของหรือผู้ช่วยขายของในตลาดเป็นโรคติดต่อ หรือ พบผู้ป่วยเป็นโรคติดต่อซึ่งยืนยันว่าบริโภคอาหารหรือได้รับเชื้อโรคมาจากตลาดนั้น หรือตรวจพบ เชื้อโรคซึ่งทำให้เกิดการระบาดของโรคในสินค้าที่จำหน่ายในตลาดนั้น

(๔) ถังเกรอะหรือถังบำบัดสิ่งปฏิกูลเกิดการรั่วไหลออกมาสู่สิ่งแวดล้อมอาจเป็น แหล่งแพร่กระจายของเชื้อโรคหรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค

ข้อ ๒๗ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินกิจการตลาดในที่หรือทาง สาธารณะ เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการของราชการส่วนท้องถิ่นเอง ที่ไม่ก่อผลกระทบต่อประโยชน์ สาธารณะ

ในการพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการตลาดของเอกชน เมื่อผู้ขออนุญาตได้ยื่นคำขอรับ ใบอนุญาตพร้อมเอกสารหลักฐานตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่นถูกต้อง ครบถ้วนแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายให้เจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือจะแต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบสุขลักษณะของตลาด เพื่อพิจารณาตรวจและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการ อนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ ทั้งนี้ ก่อนจะมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต ต้องให้ผู้ขออนุญาตหรือ ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากการออกคำสั่งมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้ โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน และในการออกคำสั่งดังกล่าวต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๘ ภายใต้บังคับข้อ ๒ ข้อ ๗ วรรคสอง และข้อ ๘ วรรคสอง ให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้ง ตลาดอยู่ในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงตลาดให้ถูกต้องตาม กฎกระทรวงนี้ ภายในกำหนดเวลาไม่เกินสามปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ให้ราชการส่วนท้องถิ่นจัดประชุมชี้แจงผู้ประกอบการตลาดในเขตท้องถิ่นนั้นภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติและการบังคับใช้ กฎหมายของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

เมื่อได้ประชุมชี้แจงแล้ว ภายในหกสิบวันให้ราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจสภาพ สุขลักษณะของตลาดของเอกชนในเขตรับผิดชอบให้แล้วเสร็จ หากพบว่าตลาดใดมีสภาพไม่ถูก สุขลักษณะตามกฎกระทรวงหรือข้อกำหนดของท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับ ใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดจัดทำแผนการพัฒนาปรับปรุงตลาดให้เป็นไปตามกฎกระทรวงหรือ ข้อกำหนดของท้องถิ่นเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

แจ้งให้จัดทำแผนการพัฒนาปรับปรุงตลาด หากผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดไม่ให้ความร่วมมือและไม่มีการจัดทำแผนดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งตามมาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๕๙ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๙ ภายใต้บังคับข้อ ๒ ข้อ ๗ วรรคสอง และข้อ ๘ วรรคสอง ให้กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์การของรัฐ ที่ได้จัดตั้งตลาดขึ้นตามอำนาจหน้าที่อยู่ในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงตลาดให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงนี้ ภายในกำหนดเวลาไม่เกินสามปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ และต้องเสนอแผนการพัฒนาปรับปรุงตลาดภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐเสนอแผนการพัฒนาปรับปรุงตลาดต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น สำหรับราชการส่วนท้องถิ่นให้เสนอแผนดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เว้นแต่กรุงเทพมหานครให้เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

มงคล ณ สงขลา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลการค้าปลีกตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และเนื่องจากยังมีปัญหาการระบาดของโรคติดต่อบางชนิด เช่น โรคระบบทางเดินหายใจรุนแรงเฉียบพลัน (SARS) และโรคไข้หวัดนก ดังนั้น เพื่อคุ้มครองสุขภาพและอนามัยของประชาชนให้ได้บริโภคอาหารที่สะอาดและปลอดภัย รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลเรื่อง “อาหารปลอดภัย” สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลการค้าปลีกตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและวิธีการดำเนินการเพื่อตรวจสอบ ควบคุมหรือกำกับดูแล และแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ข

กฎกระทรวง

ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ

เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่นๆ

พ.ศ. ๒๕๔๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๒ อัตราค่าธรรมเนียมที่ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตามมาตรา ๒๐ (๔) และมาตรา ๖๓ ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนด ให้กำหนดได้ไม่เกินอัตราค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๓ อัตราค่าธรรมเนียมที่ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนด ได้ไม่เกินอัตราค่าธรรมเนียมตามข้อ ๒ มีดังต่อไปนี้

(๑) อัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๒๐ (๔)

(๒) อัตราค่าธรรมเนียมในการออกไปอนุญาตตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ วรรคสอง

(๓) อัตราค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือรับรองการแจ้งตามมาตรา ๔๘

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕
สุดารัตน์ เกตุราพันธ์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

บัญชีอัตราค่าธรรมเนียม

๑. อัตราค่าเก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๒๐ (๔)
- (๑) ค่าเก็บและขนอุจจาระหรือสิ่งปฏิกูลครั้งหนึ่งๆ
เศษของลูกบาศก์เมตรหรือลูกบาศก์เมตรแรก	ลูกบาศก์เมตรละ	๒๕๐ บาท
และลูกบาศก์เมตรต่อๆ ไป		
เศษไม่เกินครึ่งลูกบาศก์เมตร		๑๕๐ บาท
เศษเกินครึ่งลูกบาศก์เมตร ให้คิดเท่ากับ ๑ ลูกบาศก์เมตร		
- (๒) ค่าเก็บและขนมูลฝอยทั่วไป
- (ก) ค่าเก็บและขนมูลฝอยทั่วไปประจำรายเดือน
-ที่มีปริมาณวันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตร	เดือนละ	๔๐ บาท
-ที่มีปริมาณวันหนึ่งเกิน ๒๐ ลิตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ ลิตร		
ค่าเก็บและขนทุกๆ ๒๐ ลิตร		
หรือเศษของแต่ละ ๒๐ ลิตร	เดือนละ	๔๐ บาท
-ที่มีปริมาณวันหนึ่งเกิน ๕๐๐ ลิตร		
แต่ไม่เกิน ๑ ลูกบาศก์เมตร	เดือนละ	๒,๐๐๐ บาท
-ที่มีปริมาณวันหนึ่งเกิน ๑ ลูกบาศก์เมตร		
ค่าเก็บและขนทุกๆ ลูกบาศก์เมตร หรือเศษของ		
ลูกบาศก์เมตร	เดือนละ	๒,๐๐๐ บาท
- (ข) ค่าเก็บและขนมูลฝอยทั่วไปเป็นครั้งคราว
-ครั้งหนึ่งๆ ไม่เกิน ๑ ลูกบาศก์เมตร	ครั้งละ	๑๕๐ บาท
-ครั้งหนึ่งๆ เกิน ๑ ลูกบาศก์เมตร		
ค่าเก็บและขนทุกๆ ลูกบาศก์เมตร		
หรือเศษของลูกบาศก์เมตร	ลูกบาศก์เมตรละ	๑๕๐ บาท
- (๓) ค่าเก็บและขนมูลฝอยติดเชื้อ
- (ก) ค่าเก็บและขนมูลฝอยติดเชื้อเป็นรายเดือน
-กรณีที่มีน้ำหนักรวันหนึ่งไม่เกิน ๒ กิโลกรัม		
หรือมีปริมาณไม่เกิน ๑๓ ลิตร	เดือนละ	๓๐๐ บาท

-กรณีที่มีน้ำหนักวันหนึ่งเกิน ๒ กิโลกรัม หรือมีปริมาณเกิน ๑๓ ลิตร ค่าเก็บและขนทุกๆ ๒ กิโลกรัม หรือทุกๆ ๑๓ ลิตร หรือเศษของแต่ละ ๒ กิโลกรัม หรือแต่ละ ๑๓ ลิตร	เดือนละ ๓๐๐ บาท
(ข) ค่าเก็บและขนมูลฝอยติดเชื้อเป็นครั้งคราว	
-ค่าเก็บและขนแต่ละครั้ง คิดอัตราครั้งละ (ทั้งนี้ ให้กำหนดเป็นอัตราตามระยะทางที่เก็บขน)	๓,๐๐๐ บาท
-กรณีที่มีมูลฝอยมีน้ำหนักไม่เกิน ๗๕ กิโลกรัม หรือมีปริมาณไม่เกิน ๕๐๐ ลิตร ให้คิดอัตราเพิ่มขึ้นอีก ครั้งละ	๔๐๐ บาท
-กรณีที่มีมูลฝอยมีน้ำหนักเกิน ๗๕ กิโลกรัม หรือเกิน ๕๐๐ ลิตร ให้คิดค่าเก็บขนเพิ่มขึ้นในอัตราทุกๆ ๗๕ กิโลกรัม หรือทุกๆ ๕๐๐ ลิตร หรือเศษของ ๗๕ กิโลกรัม หรือ ๕๐๐ ลิตร หน่วยละ	๔๐๐ บาท
๒. อัตราค่าธรรมเนียมในการออกไปอนุญาต	
(๑) ใบอนุญาตดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๙ โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ	
(ก) รับทำการเก็บ และขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยทั่วไป	ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท
(ข) รับทำการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยทั่วไป	ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท
(ค) รับทำการเก็บ และขนมูลฝอยติดเชื้อ	ฉบับละ ๑๐,๐๐๐ บาท
(ง) รับทำการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ	ฉบับละ ๑๐,๐๐๐ บาท
(๒) ใบอนุญาตดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	
ตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๑)	
ในลักษณะที่เป็นการค้าตามมาตรา ๓๓	
(๓) ใบอนุญาตจัดตั้งตลาดตามมาตรา ๓๔	ฉบับละ ๒,๐๐๐ บาท
(๔) ใบอนุญาตจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหาร	
ในอาคารหรือพื้นที่ใด ซึ่งมีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตร และมีใช้เป็นการขายของในตลาดตามมาตรา ๓๘	
ฉบับละ ๓,๐๐๐ บาท	
(๕) ใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ	
ตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง	

- (ก) จำหน่ายโดยลักษณะวิธีการจัดวางสินค้า
ในที่หนึ่งที่ได้โดยปกติ งบประมาณ ๕๐๐ บาท
- (ข) จำหน่ายโดยลักษณะการขาย งบประมาณ ๕๐ บาท
๓. อัตราค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือรับรองการแจ้ง
การจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหาร
ในอาคารหรือพื้นที่ใด ซึ่งมีพื้นที่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตร
และมีใช้เป็นการขายของในตลาดตามมาตรา ๔๘ งบประมาณ ๑,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้มีการประกาศใช้บังคับ
กฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
มาตรการ ในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อไว้เป็นการเฉพาะแยกห่างจากกรณีมูลฝอยทั่วไป
เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนและเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการด้าน
สุขภาพอนามัย รวมทั้ง เพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ แต่การ
ดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และสภาพการที่กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวงดังกล่าวต้องใช้ต้นทุนในการดำเนินการสูงกว่าการดำเนินการในกรณีของมูลฝอยทั่วไป
จึงสมควรปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม การให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บและ
ขนส่งปฏิภูลหรือมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง
ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อแยก
กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บและขนมูลฝอยทั่วไปและ
มูลฝอยติดเชื้อออกจากกัน รวมทั้งแยกกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตให้บุคคลใด
ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยทั่วไป และมูลฝอยติดเชื้อออกจากกันด้วย โดยกำหนด
อัตราค่าธรรมเนียมสำหรับกรณีของมูลฝอยติดเชื้อให้สูงกว่ากรณีของมูลฝอยทั่วไป ทั้งนี้ ตามความ
เหมาะสมที่จะทำให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสามารถ
ประกอบกิจการรับทำการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ อยู่ได้ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้